

Številka:	0070-16/2010
Ljubljana, dne	2010
EVA:	2010-2611-0002
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si	
ZADEVA: Predlog zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC) — redni postopek	
1. Predlog sklepov vlade:	
<p>Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08 in 38/10 - ZUKN) je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne ... sprejela sklep:</p> <p>Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.</p> <p>Priloge:</p> <ul style="list-style-type: none"> — predlog zakona — mnenje SVZ in MF <p>Prejemniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> — ministrstva in vladne službe — Urad Vlade RS za komuniciranje, Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana	
2. a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:	
<ul style="list-style-type: none"> — Damjana KOŠIR, generalna direktorica Direktorata za trg dela in zaposlovanje — Zoran KOTOLENKO, vodja Sektorja za programe zaposlovanja — Lovro LONČAR, sekretar — Urška KOVAČ-ZLOBKO, podsekretarka — Nataša VIDMAR, vodja Službe za kontrolo in razvoj — Radivoj RADAK, vodja Sektorja za delovne migracije - Sonja KONESTABO, podsekretarka	
2. b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:	
<ul style="list-style-type: none"> — dr. Ivan SVETLIK, minister — dr. Anja KOPAČ-MRAK, državna sekretarka — Damjana KOŠIR, generalna direktorica Direktorata za trg dela in zaposlovanje	

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:

DA

4. a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:

/

4. b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:

/

5. Kratek povzetek gradiva

Vlada Republike Slovenije je na 10. redni seji 29. januarja 2009 na predlog Komisije Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija) naložila ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) pripravo analize uveljavitve ter učinkov Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 118/06)- (v nadaljnjem besedilu: ZPDZC).

Vlada RS se je na seji 2.7.2009 seznanila z analizo uveljavitve ter učinkov zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter informacijo glede predloga spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: analiza) ter sprejela sklep, da ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ob naslednjih spremembah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno upošteva ugotovitve iz analize uveljavitve ter učinkov zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter informacije glede predloga spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Z namenom proučitve možnosti spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je MDDSZ pozvalo vse nadzorne organe, ki izvajajo nadzor nad določili ZPDZC, in vsa pristojna ministrstva, da se opredelijo do predloga Tržnega inšpektorata RS glede svojih pristojnosti. Tržni inšpektorat RS predlaga dopolnitev ZPDZC, da ima vsak inšpektorat na področju, ki ga nadzoruje, pristojnost izdati odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru kršitve 3. člena ZPDZC, ki opredeljuje delo na črno.

Komisija Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno se je seznanila z vsemi prejetimi mnenji in sklenila, da Vladi RS predlaga, da začne pripravljati spremembe ZPDZC. Tak sklep je komisija sprejela z namenom čim hitreje ureditve problematike glede pristojnosti izdajanja odločb o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru kršitve 3. člena ZPDZC, saj bi sprememba več področnih zakonov pomenila bistveno dolgotrajniji postopek.

Glavne novosti, ki jih prinaša novi ZPDZC, so:

1. natančneje se določa pojem »tuj pravni subjekt« (2. člen);
2. na novo je opredeljen pojem »samozaposlene osebe« namesto »podjetnika« (2. člen);
3. uskladitev pojmov opravljanja dela na črno z drugimi zakoni (prva, druga in tretja alineja 3. člena);
4. natančnejša opredelitev načina zaposlovanja na črno (prvi odstavek 5. člena);
5. nova sankcija za delodajalca, ki na črno zaposluje brezposelno ali neaktivno osebo: delodajalec mora takšni osebi izročiti pogodbo za nedoločen čas v roku treh dni po tem, ko je kršitev ugotovljena, hkrati pa tudi poravnati vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja za obdobje treh mesecev pred ugotovitvijo dela na črno (tretji odstavek 5. člena);
6. omejuje se sosedska pomoč, ki bo prepovedana v primerih, kadar je delo vezano na dejavnost pravne osebe ali samozaposlene osebe, ter v primerih opravljanja dela na nepremičninah in

- premičninah, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti;
7. omejitev dela v lastni režiji na nepremičnine v lasti ali najemu, možnost takega dela v okviru registrirane istospolne skupnosti (9. člen);
  8. omejitev osebnega dopolnilnega dela z letnim dohodkom v višini do 6.000 EUR (znesek se usklajuje z dvigom minimalne plače, enako kakor pri malem delu), prav tako se ta dela ne smejo opravljati pri pravnih osebah in samozaposlenih osebah. Novost je tudi, da se posameznik obvezno zavaruje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (12. člen);
  9. razširitev seznama možnih oseb za opravljanje dela pri kratkotrajnem delu, tako da se vključijo tudi zunajzakonski partner, partner registrirane istospolne skupnosti ter starši in otroci partnerja, pod pogojem, da živijo na istem naslovu. Kratkotrajno delo na drugi strani omejujemo na 40 ur mesečno za delodajalca (doslej 40 ur za vsako posamezno osebo na kratkotrajnem delu) (13. člen). Delodajalec, ki zaposluje osebe za kratkotrajno delo, bo moral imeti vsaj enega zaposlenega;
  10. največje spremembe so predlagane na področju obsega pristojnosti nadzornih organov. Te so v novem zakonu natančneje določene in razmejene med posameznimi nadzornimi organi, kot nadzorni organ se vključuje tudi Carinska uprava RS, ki bo delno prevzela področje nadzora nad zaposlovanjem na črno po tem zakonu, natančneje je določen postopek nadzora, prav tako se razširjajo pristojnosti nadzornih organov, ki bodo po novem lahko izdajali tudi odločbe o prepovedi dejavnosti na področjih, za katere so pristojni (14. in 15. člen);
  11. dopolnjena je tudi sankcija, da lahko inšpektor odvzame predmet, s katerim je bilo opravljeno delo na črno, tako da bo po novem mogoče odvzeti tudi premoženjsko korist, pridobljeno z delom na črno (v skladu z zakonom, ki ureja prekrške);
  12. natančneje so določene tudi pristojnosti in naloge vladne komisije za odkrivanje in preprečevanje dela na črno (16. člen);
  13. globe se bistveno povišujejo glede na trenutno najnižje predpisane (višine so usklajene z globami po zakonu o malem delu), dodane so tudi sankcije za posameznike, ki so zaposleni na črno, za oglaševalske agencije, ki objavljajo oglase, ki oglašujejo delo ali zaposlovanje na črno. Glede sankcij je tudi pomembno, da se uvajajo višje globe za delodajalce in dodajajo globe tudi za posameznike v primeru kršitev v zvezi z opravljanjem študentskega dela – to pomeni, da bodo strožje sankcije (po višini usklajene z zakonom o malem delu) za študentsko delo uvedene še pred uveljavitvijo zakona o malem delu (17.,18.,19.,20. člen);
  14. Za ponavljajoče kršitve in hude kršitve je predvidena globa v višini dvakratnika od predpisane (22. člen). Po novem bo sankcij po tem zakonu oproščen posameznik, ki v času zaposlitve na črno prijavi delodajalca, ki ga je zaposlil na črno (23. člen);
  15. predlagamo, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi. V tem času bo treba pripraviti dva podzakonska akta.

6. Presoja posledic

a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR, v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	upravne posledice	DA

č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	DA
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: — na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, — na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna, — na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7. a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR

/

I. Ocena finančnih posledic				
	Tekoče leto (2010)	2011	2012	2013
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (—) prihodkov državnega proračuna	-	-	-	-
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (—) prihodkov občinskih proračunov	-	-	-	-
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (—) odhodkov državnega proračuna	-	-	-	-
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (—) odhodkov občinskih proračunov	-	-	-	-
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (—) obveznosti za druga javna finančna sredstva	-	-	-	-
II. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene po naslednjih proračunskih postavkah (PP) s predvidenimi zneski:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (2010)	Znesek za leto 2011
-	-	-	-	-
SKUPAJ:				
Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile s prerazporeditvijo iz naslednjih PP:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
-	-	-	-	-
SKUPAJ:				
Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov ali povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki			Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
			-	-
SKUPAJ:			-	-
*				
7. b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR				
/				
8. Predstavitev sodelovanja javnosti				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja				DA

Datum objave: 6. 10. 2010

V razpravo so bili vključeni:

Gradivo je bilo objavljeno na spletni strani MDDSZ in na portalu E-demokracija.

Pred začetkom priprave zakona so bili k posredovanju predlogov za spremembo in dopolnitve zakona pozvani:

Združenje delodajalcev Slovenije; Gospodarska zbornica Slovenije; Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije; Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov; Trgovinska zbornica Slovenije; Zveza svobodnih sindikatov Slovenije; Konfederacija sindikatov Slovenije Pergam; Konfederacija sindikatov 90 Slovenije; KNNS-Neodvisnost; Slovenska zveza sindikatov Alternativa; Zveza delavskih sindikatov Solidarnost; Konfederacija sindikatov javnega sektorja Slovenije.

Obravnaval pristojni svet vlade:

Mnenja, predloge, pripombe so podali:

V času javne razprave so predloge podali: Tržni inšpektorat RS, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Strokovno interesno združenje agencij za posredovanje začasnih del, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije.

Do konca priprave zakona oziroma do pričetka javne razprave so predloge podali:

- Komisija Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno,
- Carinska uprava RS,
- Inšpektorat RS za delo,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Davčna uprava RS,
- Inšpektorat RS za notranje zadeve,
- Tržni inšpektorat RS,
- Prometni inšpektorat RS,
- Inšpektorat RS za šolstvo in šport,
- Gospodarska zbornica Slovenije,
- Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.

Upoštevani so bili:

- delno

Bistvena odprta vprašanja:

Vseh pripomb in predlogov, ki so bili prejeti v okviru javne razprave in pred njo k predlogu zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ni mogoče upoštevati, saj so zaradi različnih stališč skupin, ki jih zakon obravnava, v določeni meri med seboj nasprotujoči, največkrat pa se nanašajo na predmet in vsebino urejanja v drugih področnih zakonih (npr.: zakon o graditvi objektov, davčna zakonodaja).

Seznam pobud in predlogov, ki presegajo vsebino ZPDZC, smo odstopili Ministrstvu za gospodarstvo, ki je s sklepom Vlade RS z dne 16.09.2010 določeno kot nosilec in koordinator vladne medresorske delovne skupine, ki jo sestavljajo predstavniki Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstva za finance, Davčne uprave Republike Slovenije, Ministrstva za okolje in prostor ter Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Naloga navedene delovne skupine je, da pregleda obstoječo zakonodajo in oblikuje predloge potrebnih sprememb za preprečevanje in odkrivanje sive ekonomije. Pobude, ki jih pri pripravi ZPDZC ni bilo mogoče upoštevati, bo torej obravnavala in proučila navedena medresorska delovna skupina.

Glavne pripombe in predlogi iz javne razprave so se nanašali na:

- omejitev sosedske pomoči – delno upoštevano;
- status in sankcije zoper samozaposlene osebe - upoštevano,
- kazenske določbe – delno upoštevano;
- evidentiranje dela dijaka ali študenta in obveznost plačila koncesijske dajatve – delno upoštevano;
- pristojnosti nadzornih organov – delno upoštevano;
- uporaba terminologije – delno upoštevano.

9. Predstavitev medresorskega usklajevanja

Gradivo je bilo poslano v medresorsko usklajevanje:

- ministrstvu za finance,
- ministrstvu za šolstvo in šport,
- ministrstvu za javno upravo,
- ministrstvu za gospodarstvo,
- ministrstvu za zdravje,
- ministrstvu za pravosodje,
- ministrstvu za notranje zadeve,
- ministrstvu za promet,
- ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- ministrstvu za okolje in prostor,
- Službi Vlade RS za zakonodajo,

Datum pošiljanja: 10.11.2010

Gradivo je usklajeno:	v celoti:
	-
	večinoma:
	Bistvena odprta vprašanja:
Mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno, so priložena.	

10. Gradivo je lektorirano	DA
-----------------------------------	----

11. Zahteva predlagatelja za

a)	obravnavo neusklajenega gradiva	NE
b)	za nujnost obravnave	NE
c)	obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti	NE

12. Pri pripravi gradiva so bile upoštewane zahteve iz resolucije o normativni dejavnosti	DA
--	----

13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade	DA
--	----

14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. ... z dne ... /	
--	--

dr. Ivan SVETLIK
MINISTER

PRILOGA:

— jedro gradiva

PREDLOG**PRVA OBRAVNAVA
EVA 2010-2611-0002****PREDLOG ZAKONA
O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO
(ZPDZC)****I. UVOD****II. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA****Ocena stanja na področju urejanja:**

V Republiki Sloveniji je sive ekonomije precej, saj njen delež po različnih ocenah predstavlja med 17 in 25 % BDP. Glede na to, da sta delo in zaposlovanje na črno navzoča v mnogih panogah in okoljih, je Vlada RS sprejela ukrepe za učinkovito odkrivanje in preprečevanje teh dveh pojavov ter odpravo njihovih negativnih posledic.

Prof. Schneider, ki več let ocenjuje deleže sive ekonomije v 145 državah, je v svoji študiji (<http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2007-9>) delež sive ekonomije za Slovenijo ocenil na 27,4 % bruto domačega proizvoda (za leto 2004/2005). V Sloveniji raziskave obsega sive ekonomije izvajajo predvsem univerze. Najnovejše objavljeno delo s tega področja je doktorska disertacija Siva ekonomija v Sloveniji, merjenje, vzroki in posledice, avtorja Bojana Nastava. Z neposrednim merjenjem, to je z izvedbo ankete, je ocenil, da siva ekonomija v Sloveniji v letu 2007 obsega 15,6 % bruto domačega proizvoda.

S sivo ekonomijo se srečujemo v vseh državah, v vseh gospodarstvih in v vseh političnih sistemih. V različnem obsegu in v različni moči je navzoča v vseh fazah družbenega razvoja. Siva ekonomija v nobeni družbi ni obrobnege pomena. Njeni negativni vplivi so občutni za delodajalce, delojemalce in tudi za državo, socialno zavarovanje, premoženje ter varnost ljudi in okolja. Ne glede na to, da lahko v posameznih obdobjih tudi dopolnjuje legalno gospodarstvo in lajša socialne napetosti družbe, jo države zaradi njenega negativnega vpliva moralno in pravno obsojajo ter večinoma tudi preganjajo. Vprašanje sive ekonomije ali dela na črno je v tranziciji postsocialističnih držav še dodatno obremenjeno z zmedenimi anarhijami in mnogimi odkloni, kar vse predstavlja plodna tla za njen razvoj.

Na obseg in moč sive ekonomije v zadnjih letih nenehno opozarjajo različne študije in analize ter stanovske organizacije, med drugim tudi študiji Inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani in Obrtne zbornice Slovenije ter opozorila območnih obrtnih zbornic, Zavoda RS za zaposlovanje in posameznih inšpekcijskih služb.

K povečanju obsega in moči sive ekonomije (dela na črno) v Sloveniji prispevajo za njen razmah ugodni pogoji, še zlasti:

- veliko število brezposelnih oseb,
- visoko število relativno mladih upokoјencev,
- relativno visoki stroški obremenitve cene dela v legalnih oblikah zaposlitve ali samozaposlitve,
- dolgotrajni zapleteni in dragi postopki upravnih služb pri izdajanju dovoljenj za delo, ali dovoljenj za obnovo ali izgradnjo novih delovnih prostorov,
- neprilagojena delovna zakonodaja in pri malih delodajalcih nepoznavanje delovnopravne zakonodaje in v zvezi s tem neuporaba obstoječih prožnih oblik zaposlovanja ter
- neorganiziranost posebnih "skupnih storitev", ki bi skrbeli za urejenost delovnopravnih razmerij zaposlenih na področju malega gospodarstva,
- nezanesljiva izplačila plač v mnogih branžah,
- nizka življenjska raven precejšnjega števila državljanov, ki iščejo cenejše storitve in proizvode ali se sami ukvarjajo z delom na črno,
- nezadosten informacijski sistem in premajhna kadrovska zasedenost inšpektoratov,
- nizke kazni za ugotovljene kršitve,
- dolgotrajni postopki pred sodniki za prekrške in pogosto zastaranje postopkov ter
- neučinkovit sistem izterjave kazni.

Obstaja veliko vrst metodologij za merjenje neprijavljenega dela, vendar enotne metodologije v Evropski uniji še ni. Doslej najboljše razpoložljive ocene v državah članicah so bile pridobljene v okviru študije, ki jo je Komisija Evropskih skupnosti izvedla leta 2004. Podatki so pokazali, da se obseg tega dela v državah članicah zelo razlikuje, celo do 20 % BDP ali več. Delež po podatkih iz analize upada. Kot nadaljevanje raziskave iz leta 2004 je bila v drugem četrtletju leta 2007 z uporabo neposrednih metod v EU-27 izvedena posebna raziskava evro barometra o neprijavljenem delu. Rezultati te raziskave se razlagajo zelo previdno, ker je bila opravljena na podlagi različnih podatkov javnega mnenja in je bilo anketiranih le malo oseb.

V okviru programa PROGRESS, ki ga je financirala EU, je MDDSZ sodelovalo pri pripravi mednarodne študije o metodah merjenja dela in zaposlovanja na črno. Študija prikazuje širok izbor metod in upravnih virov, uporabljenih v državah EU za merjenje obsega neprijavljenega dela. Namen raziskave je med drugim podpora razvoju skupnim statističnim metodam in skupnim kazalnikom na ravni EU pri merjenju tega pojava. Nosilec raziskave za Slovenijo je bila Univerza na Primorskem, pri delu pa je sodelovalo tudi MDDSZ. Poročilo je bilo objavljeno v marcu 2010 in zajema pregled načinov in metod merjenja neprijavljenega dela v državah članicah EU (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=707&furtherNews=yes>).

Zaključki projekta kažejo, da pregled dostopne mednarodne literature ne omogoča novih predlogov metod ali ukrepov na področju merjenja dela in zaposlovanja na črno na skupni, enotni evropski ravni, obstajajo pa bogate in različne informacije o metodah in upravnih ukrepih in podlagah na tem področju. Obstajajo pozitivne ocene in odzivi na skupno metodologijo merjenja dela in zaposlovanja na črno ter obsežne in različne možnosti skupne uporabe metod merjenja dela in zaposlovanja na črno. Večina držav je lahko v treh letih pripravljena na začetek uporabe metode in poročilo usmerja članice v pripravo in izvedbo uporabe teh metod.

Navedba predpisov, ki urejajo to področje:

Vlada RS je v letu 1997 sprejela program odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno. V tem okviru so bile sprejete ustrezne zakonske podlage in so se izvajale številne druge dejavnosti, ki jih je vodilo ministrstvo. Področje preprečevanja dela in zaposlovanja na črno je v pristojnosti ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Pravna podlaga za delo ministrstva na tem področju je Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Ur. list RS, št. 118/06, v nadaljnjem besedilu: ZPDZC), ki

določa neposredne in posredne organe, ki nadzirajo to področje. Neposredni nadzorni organi so Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Prometni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Davčna uprava Republike Slovenije, posredni nadzorni organi so carinska uprava, kmetijski, gozdarski in gradbeni inšpektorat, inšpektorat za okolje in prostor, zdravstveni inšpektorat, šolska inšpekcija in policija.

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je Državni zbor RS sprejel na svoji seji dne 14. 4. 2000, objavljen je bil v Uradnem listu RS št. 36/2000. Naknadno so bile sprejete spremembe zakona, ki so objavljene v Uradnem listu RS št. 118/2006 in 29/2010.

Na podlagi zakona je bila ustanovljena Komisija Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, ki določa, usklajuje in spremlja dejavnosti tega področja in mora enkrat letno izdelati poročilo ter ga predložiti v obravnavo Ekonomsko-socialnemu svetu in Vladi Republike Slovenije. Na podlagi zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je minister za delo, družino in socialne zadeve v soglasju z ministrom za finance dne 2. 4. 2002 izdal pravilnik o delih, ki štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del in dne 19. 9. 2008 navodilo za opravljanje kratkotrajnega dela.

Podatki o rezultatih spremljanja izvajanja obstoječega predpisa (predstavitev ciljev, ki jih je predpis zasledoval, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je narejena ocena doseženih ciljev, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi):

Pomembne so dejavnosti poostrelega nadzora nad delom in zaposlovanjem na črno, ki se izvajajo v okviru skupnih akcij odkrivanja in preprečevanja dela ter zaposlovanja na črno. Te dejavnosti niso nadomestilo za redne inšpekcijske preglede, pač pa gre za dodatne skupne preglede, v katerih sodelujejo delovna in tržna inšpekcija, davčna uprava, policija in druge inšpekcijske službe. Tovrstne akcije se izvajajo tudi v popoldanskem času, ob vikendih in praznikih, ko se opravi največ dela na črno, žal pa so izvedljive le v omejenem obsegu, saj zahtevajo veliko število inšpektorjev. Za vse, ki v svoji okolici zaznajo morebitno zaposlovanje na črno, je Inšpektorat RS za delo odprl tudi samodejni telefonski odzivnik za prijavo zaposlovanja na črno.

Vlada Republike Slovenije je na 10. redni seji 29. januarja 2009 na predlog Komisije Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: komisija) naložila ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ), da pripravi analizo uveljavitve ter učinkov Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 118/06) (v nadaljnjem besedilu: novela).

Analiza je bila pripravljena na podlagi izkušenj nadzornih organov in drugih institucij pri izvajanju novele zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Upoštevana so bila tudi mnenja in predlogi, ki so jih na ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve poslali državljani in zainteresirane institucije, mnenje so poslali tudi socialni partnerji. Namen analize je bil preveriti, ali so bile v okviru novele sprejete ustrezne rešitve za izboljšave dela nadzornih organov ter zmanjševanje obsega dela na črno, ter opredeliti težave in predlagati rešitve.

Vlada RS se je na seji 2. 7. 2009 seznanila z analizo uveljavitve ter učinkov zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter informacijo o predlogu spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: analiza) ter sprejela sklep, da ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ob naslednjih spremembah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno upošteva ugotovitve iz analize uveljavitve ter učinkov zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter informacije glede predloga spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Vlada RS je na 10. redni seji dne 29. 1. 2009 naložila MDDSZ, da v sodelovanju s pristojnimi nadzornimi organi prouči možnost spremembe zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,

da bi lahko vsi nadzorni organi izdajali upravne odločbe o prepovedi opravljanja dejavnosti po določbah tega zakona. Z namenom proučitve možnosti spremembe ZPDZC je MDDSZ pozvalo vse nadzorne organe, ki izvajajo nadzor nad določili ZPDZC, in vsa pristojna ministrstva, da se opredelijo do predloga glede svojih pristojnosti.

Komisija Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno se je seznanila z vsemi prejetimi mnenji in sklenila, da Vladi RS predlaga pripravo sprememb predloga ZPDZC. Tak sklep je komisija sprejela zaradi čim hitrejše ureditve problematike glede pristojnosti izdajanja odločb o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru kršitve 3. člena ZPDZC, saj bi sprememba več področnih zakonov pomenila bistveno dolgotrajnejši postopek.

Nadzorni organi so podali zelo veliko predlogov, ki se nanašajo predvsem na porazdelitev pristojnosti, izboljšanje pretoka informacij med njimi ter na poenostavitve postopkov nadzora.

MDDSZ je pozvalo vsa ministrstva in institucije, ki so neposredno ali posredno vpleteni v izvajanje določb ZPDZC, ali če vsebina zakona obravnava tudi njihovo področje dela, da sporočijo svoje izkušnje in opažanja pri izvajanju določil novele zakona. Za mnenje o tem, ali je novela dosegla svoj namen, smo zaprosili tudi socialne partnerje.

Kot eden izmed najučinkovitejših načinov opravljanja nadzora so se izkazale skupne akcije nadzornih organov, saj so učinkovitejše pri odkrivanju kršitev ZPDZC. Pozitivno je bila ocenjena uvedba novega instituta kratkotrajnega dela.

Poudarki socialnih partnerjev glede obsega in problematike dela in zaposlovanja na črno so v veliki meri skladni z opažanji nadzornih organov.

Poglavitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za nastanek problema):

Problematika na področju odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno so vsako leto predstavljene v poročilu Komisije Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

Najpogosteje so izpostavljene naslednje težave: nekateri nadzorni organi po veljavnem ZPDZC nimajo pristojnosti izdajati odločb o prepovedi dejavnosti na področjih, za katerega so pristojni; sankcije za kršitve so prenizke; izvajanje nadzora nad sosedsko pomočjo; ustreznost opredelitve del, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo; izvajanje nadzora nadzornih organov zaradi kadrovskih omejitev.

Na kakšen način so bili problemi ugotovljeni:

Problemi so ugotovljeni na podlagi analize uveljavitve ter učinkov Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter Informacije glede predloga spremembe Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, poročil nadzornih organov v letnih poročilih Komisije Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, na podlagi pobud in primerov iz prakse. Pri pripravi navedenih analiz in poročil so sodelovali nadzorni organi, ki razpolagajo z izkušnjami pri preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, vsa pristojna ministrstva ter socialni partnerji.

Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja:

/

Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja:

/

Odločbe Ustavnega sodišča, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev:

/

Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev:

/

Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi obstoječega predpisa:

Glavni cilj in razlog priprave novega zakona je večja učinkovitost nadzornih organov pri preprečevanju in odkrivanju dela in zaposlovanja na črno.

Spremembe zakona so pripravljene predvsem na podlagi dokumentov in sklepov Vlade RS, Komisije Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno ter prejetih pripomb in predlogov ter izkušenj iz prakse.

Z vidika gospodarstva je delo in zaposlovanje na črno izredno problematično, saj povzroča nelojalno konkurenco na trgu. Gospodarske družbe in samostojni podjetniki, ki opravljajo dejavnost v skladu s predpisi, ne morejo konkurirati tistim, ki delajo na črno, saj lahko le-ti ponudijo strankam bistveno nižje cene, ki niso obremenjene s prispevki in davki. Vendar po drugi strani ponujajo storitev brez garancije in brez zavarovanj.

Delo in zaposlovanje na črno predstavlja tveganje in negativne posledice dela in zaposlovanja na črno, z vidika socialne države, gospodarstva in posameznika - državljana. Negativni vplivi so občutni tako za delodajalce kot delojemalce kot tudi za državo, socialno zavarovanje, premoženje ter varnost ljudi in okolja. Ne glede na to, da lahko v posameznih obdobjih tudi dopolnjuje legalno gospodarstvo in lajša socialne napetosti družbe, jo države zaradi njenega negativnega vpliva moralno in pravno obsojajo ter večinoma tudi preganjajo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlog zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno temelji predvsem na ugotovitvah analize uveljavitve, ki jo je Vlada RS sprejela na svoji seji dne 2. 7. 2009, ter učinkih novele iz leta 2006, letnih poročilih Komisije Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno ter na podlagi ugotovitev in predlogov nadzornih organov pri izvajanju zakona v praksi.

Ključni cilji zakona so povečati pristojnosti nadzornim organom, podati podlago za učinkovitejše delo nadzornih organov, določiti jasnejšo opredelitev posameznih pojmov in ukrepov zakona ter poostriiti sankcije za kršitelje zakona.

Cilja predlaganih sprememb sta tudi izboljšanje obstoječega stanja in odprava zakonskih nejasnosti in zlorab.

2.2 Načela

Z zakonom se uveljavljajo predvsem:

- načelo učinkovitejšega ukrepanja nadzornih organov,
- načelo primerne sankcioniranja kršiteljev,
- načelo »vsako delo šteje«.

2.3 Poglavitne rešitve

- a) Predstavitev predlaganih rešitev

Glavne novosti predloga novega zakona glede na veljavni zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno so:

- natančneje se določa pojem »tuj pravni subjekt« (2. člen);
- na novo se opredeljuje pojem »samozaposlene osebe« namesto »podjetnika« (2. člen);
- usklajuje pojme opravljanja dela na črno z drugimi zakoni (prva, druga in tretja alineja 3. člena);
- natančneje opredeljuje načine zaposlovanja na črno (prvi odstavek 5. člena);
- uvaja novo sankcijo za delodajalca, ki na črno zaposluje brezposelno ali neaktivno osebo: delodajalec mora takšni osebi izročiti pogodbo za nedoločen čas v roku treh dni po tem, ko je kršitev ugotovljena, hkrati pa tudi poravnati vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja za obdobje treh mesecev pred ugotovitvijo dela na črno (tretji odstavek 5. člena);
- omejuje se sosedska pomoč, ki bo prepovedana v primerih, kadar je delo vezano na dejavnost pravne osebe ali samozaposlene osebe ter v primerih opravljanja dela na nepremičninah in premičninah, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti;
- delo v lastni režiji se omejuje na nepremičnine v lasti ali najemu, dodaja se možnost takega dela v okviru registrirane istospolne skupnosti (9. člen);
- osebno dopolnilno delo omejuje z letnim dohodkom v višini do 6.000 EUR (znesek se usklajuje z dvigom minimalne plače, enako kakor pri malem delu), prav tako se ta dela ne smejo opravljati pri pravnih osebah in samozaposlenih osebah. Novost je tudi, da se posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, obvezno zavaruje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (12. člen);
- pri kratkotrajnem delu širi seznam možnih oseb za opravljanje dela, tako da se vključijo tudi zunajzakonski partner, partner registrirane istospolne skupnosti ter starši in otroci partnerja, pod pogojem, da živijo na istem naslovu. Kratkotrajno delo na drugi strani omejujemo na 40 ur mesečno za delodajalca (doslej 40 ur za vsako posamezno osebo na kratkotrajnem delu) (13. člen). Delodajalec, ki izvaja kratkotrajno delo, bo moral imeti vsaj enega zaposlenega;
- največje spremembe so predlagane na področju obsega pristojnosti nadzornih organov. Te so po novem natančneje določene in razmejene med posameznimi nadzornimi organi. Kot nadzorni organ večje pristojnosti pridobi tudi Carinska uprava RS, ki bo delno prevzela področje nadzora nad zaposlovanjem na črno za posameznike po tem zakonu in na področje dela na črno za posameznike, natančneje je določen postopek nadzora, prav tako pa se razširjajo pristojnosti vseh nadzornih organov, ki bodo po novem lahko izdajali tudi odločbe o prepovedi dejavnosti na področjih, za katerega so pristojni (14. in 15. člen);
- dopolnjena je tudi sankcija, da lahko inšpektor odvzame predmet, s katerim je bilo opravljeno delo na črno, tako da bo po novem mogoče odvzeti tudi premoženjsko korist, pridobljeno z delom na črno (v skladu z zakonom, ki ureja prekrške);
- natančneje so določene tudi pristojnosti in naloge vladne komisije za odkrivanje in preprečevanje dela na črno (16. člen);
- globe se glede na trenutno najnižje predpisane (višine so usklajene z globami po zakonu o malem delu) bistveno povišujejo, dodane so tudi sankcije za posameznike, ki so zaposleni na črno, za oglaševalske agencije, ki objavljajo oglase, ki oglašujejo delo ali zaposlovanje na črno. Pri sankcijah je pomembno tudi, da se uvajajo višje globe za delodajalce in dodajajo globe tudi za posameznike, pri kršitvah v zvezi z opravljanjem študentskega dela to pomeni, da bodo strožje sankcije (po višini usklajene z zakonom o malem delu) za študentsko delo uvedene še pred uveljavitvijo zakona o malem delu (17.,18.,19.,20. člen);
- za ponavljajoče kršitve in hude kršitve je predvidena globa v višini dvakratnika od predpisane (22. člen). Po novem bo sankcij po tem zakonu oproščen posameznik, ki v času zaposlitve na črno prijavi delodajalca, ki ga je zaposlil na črno (23. člen);
- predlagano je, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi . V tem času bo treba pripraviti dva podzakonska akta.

Variantne rešitve, ki so bile proučevane, in argumenti za predlagano rešitev:

MDDSZ je v fazi priprave zakona še pred javno razpravo posredovalo poziv socialnim partnerjem in različnim institucijam za posredovanje predlogov sprememb in dopolnitev sedaj veljavnega zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ter na tej podlagi prejelo več pobud in predlogov v zvezi z morebitnimi spremembami in dopolnitvami zakona. Mnogo pobud in predlogov se je nanašalo na druge zakone in podzakonske akte. Pri proučitvi in upoštevanju posameznih predlogov so se glede prejetih pobud in predlogov upoštevala predvsem stališča Komisije Vlade RS za odkrivanje in preprečevanje dela na črno, v kateri sodelujejo predstavniki nadzornih organov na podlagi zakona. Z rešitvami se sledi osnovnemu cilju učinkovitejšega preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, ki ga bo potrebno podpreti z nadaljevanjem javne kampanje o ozaveščenosti problematike dela in zaposlovanja na črno ter s spremembami in dopolnitvami drugih predpisov.

b) Način reševanja

Vprašanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom:

S sprejemom zakona se bo povečala učinkovitost nadzornih organov pri preprečevanju dela in zaposlovanja na črni. Predvidoma z visokimi kaznimi in okrepljenim nadzorom se bo zmanjšalo oz. omejilo delo in zaposlovanje na črno.

Vprašanja, ki jih bodo urejali izvršilni predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati:

Predvidena sta dva izvršilna predpisa zakona, in sicer:

- navodilo o kratkotrajnem delu,
- pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, in o postopku priglasitve teh del.

Vprašanja, ki se bodo reševala na drug način in kako (npr. kolektivne pogodbe):

/

Vprašanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi:

Posamezna vprašanja učinkovitega nadzora nad kršitelji so stvar dogovora znotraj inšpekcijskega sveta, predvsem glede skupnega nadzora in medsebojnega obveščanja, del vprašanj bo potrebno rešiti s spremembo in dopolnitvijo drugih predpisov, kar je naloga posebne medresorske delovne skupine, ki bo imenovana na podlagi sklepa Vlade RS z dne 16.09.2010.

Vprašanja, ki naj bi bila deregulirana (ni več potrebe po regulaciji):

/

Vprašanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja:

/

c) Normativna usklajenost predloga zakona

Z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo):

/

S splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo:

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo.

Predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati:

č) Usklajenost predloga predpisa:

S samoupravnimi lokalnimi skupnostmi:

/

S civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba odprtih vprašanj):

/

S subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so podali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti):

Zakon je bil v predhodni javni razpravi, pri pripravi so bile delno upoštevane pripombe in predlogi, ki so jih posredovale različne institucije, neupoštevane so bile odstopljene medresorski delovni skupini, ki bo imenovana na podlagi sklepa Vlade RS z dne 16.09.2010, ki bo proučila sistemske rešitve glede sive ekonomije.

d) Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona:

Spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen,

www.mdds.gov.si,

<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>

Čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče posredovati stališča, predloge, mnenja in pripombe:

06.10.2010-06.11.2011

Datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja:

/

Seznam subjektov, ki so sodelovali:

V času javne razprave so predloge podali: Tržni inšpektorat RS, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Strokovno interesno združenje agencij za posredovanje začasnih del, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije.

Bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti:

Glavne pripombe in predlogi iz javne razprave so se nanašali na:

- omejitev sosedske pomoči – delno upoštevano;
- status in sankcije zoper samozaposlene osebe - upoštevano,
- kazenske določbe – delno upoštevano;
- evidentiranje dela dijaka ali študenta in obveznost plačila koncesijske dajatve – delno upoštevano;
- pristojnosti nadzornih organov – delno upoštevano;
- uporaba terminologije – delno upoštevano.

Bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani in zakaj:

/

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Ocena finančnih sredstev za državni proračun, ocena drugih javno finančnih sredstev, predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna, predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva, predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva, sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poroštva):

Predlagani zakon ne zahteva dodatnih odhodkov oz. obremenitev državnega proračuna.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti Evropske unije in korelacijska tabela, če gre za prenos direktive.

Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih, prikaz ureditve v pravnem redu EU, prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU:

(vir-povzetki: Delo na črno v Sloveniji in EU – primerjalni pregled (raziskovalna naloga, Državni zbor RS, maj 2006))

Predlog zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ne posega v pravo EU.

V različnih državah so se uveljavila različna poimenovanja za delo in zaposlovanje na črno. Evropska unija se s to problematiko ukvarja od 90. let dalje. Izdala je belo knjigo o rasti, konkurenčnosti in zaposlovanju (1993), leta 1998 je objavila poročilo o delu na črno, leta 2001 pa študijo o neprijavljenem delu v Evropi in ukrepih za boj proti neprijavljenemu delu. Hkrati s tem so države EU poostrele nadzor in okrepile medinstitucionalno sodelovanje. Leta 2003 je EU sprejela resolucijo o spremembi neprijavljenega dela v redno zaposlitev, kjer je države članice pozvala, naj pripravijo

ustrezne pravne akte, ki bodo olajšali registracijo novih podjetij, spodbude za prijavo zaposlitev, sistem davčnih olajšav, nadzor nad sankcijami. Predvsem je opozorila na to, da je celotni sistem usklajen in da se posamezni deli celotnega sistema ne izključujejo. EU poudarja tudi pomen civilne družbe pri preprečevanju sive ekonomije. Ob razširitvi leta 2004 je Generalni direktorat Evropske komisije za zaposlovanje in socialne zadeve EU objavil poročilo o delu na črno v razširjeni EU. Na problem dela na črno je Svet EU posebej opozoril v smernici št. 21, ki je sestavni del smernic o politiki zaposlovanja držav članic za obdobje 2005—2008.

SLOVAŠKA

Za področje preprečevanja dela in zaposlovanja na črno je odgovorno ministrstvo za delo, socialne zadeve in družino.

Na Slovaškem ukrepe preprečevanje nezakonitega dela in dela na črno lahko razdelimo v dve skupini:

- preventivni ukrepi in
- restriktivni ukrepi.

Preventivni ukrepi

1. Celovita davčna reforma, s katero so s 1. 1. 2004 uvedli enotni 19 % davek na dohodek in dobiček (*Income Tax Act, No.595/2003*) in ukinili progresivno davčno lestvico, več davčnih izjem in davčnih olajšav z izhodiščem, da nihče ne bo plačeval višjega davka, kakor ga je pred uveljavitvijo nove davčne zakonodaje.

2. Celovita sprememba področja socialnega in pokojninskega varstva in zakonika o delu. Novi zakon o socialnem zavarovanju (*Act on Social Insurance, No.461/2003*) je uvedel posebno pokojninsko shemo, ki naj bi delavce in delodajalce spodbujal k rednemu zaposlovanju. Reforma je zajela tudi prispevke za socialno varstvo, ki so se znižali v povprečju za 3 % za delodajalca in povečali za 0,6 % za zaposlenega. Eden od ukrepov je bila tudi vladna strategija za spodbujanje rasti zaposlovanja zaradi sprememb v socialnem sistemu in na trgu delovne sile iz leta 2003 (*Strategy of promoting employment growth through changes in the social system and labour market*). V tem dokumentu je nova zasnova socialne varnosti in trga delovne sile, dopolnili pa so tudi zakonik o delu (*Labour Code, No.311/2001, julij 2003*), s katerim so povečali prožnost zaposlitve.

Omogočen je hiter začetek dela in hiter odhod z delovnega mesta, poenostavljeni so upravni postopki v zvezi s tem, ohranja pa se socialna varnost zaposlenih. Ukinjajo se tudi nekatere pogodbe — sporazumi o delu (*Work activity agreement*), za katere so sumili, da so jih izrabljali za delo na črno.

3. Področje podjetništva je bilo dopolnjeno s zakonom o registru podjetij (*Act on Business register, No 530/2003*) in spremembo zakona o trgovinskem registru (*Act on trade register, No.455/2003*). Oba zakona sta poenostavila in skrajšala postopke za registracijo novih podjetij, sprejetje sprememb in nadzor. Poleg tega v ta sklop sodi še dopolnitev zakona o socialni pomoči (*Act on Social Assistance*), ki zmanjšuje zlorabe tega zakona z zahtevo, da brezposelni pridejo na zavod za delo zaradi iskanja zaposlitve vsaka dva tedna in ne le enkrat na mesec (povzeto po Vagač, 2004: 8—10).

Restriktivni ukrepi

V ta sklop sodijo predvsem ukrepi za odkrivanje, preprečevanje in kaznovanje kršiteljev. Zakon o inšpekciji dela (*Act on Labour Inspection, No.195/1998*) določa naloge NLI — nacionalne inšpekcije za delo, vendar je treba ta zakon še dopolniti s sprejetjem zakona za preprečevanje nezakonitega dela in nezakonitega zaposlovanja. Enako velja tudi za zakone, ki določajo zaposlovanje, institucije za brezposelne in programe za socialno pomoč in skrbstvo ter storitev v lokalnih skupnostih (povzeto po Vagač, 2004: 10—12).

ŠPANIJA

Delo na črno (šp. *economía sumergida, empleo sumergido, trabajo clandestino*) v Španiji predstavlja kar 20 % BDP, kar uvršča Španijo v sam vrh med državami razvitega sveta po višini odstotka dela na črno v BDP. Vzrok za to naj bi bil med drugim dejstvo, da je v nekaterih delih Španije delo na črno še vedno obravnavano z visoko stopnjo tolerance kot način preživetja. Širši javnosti se glede na zapletenost postopkov pri zakonitem zaposlovanju odločitev za delo na črno zdi samoumevna. V posameznih primerih, še posebej pri tradicionalnih dejavnostih, so tudi lokalne oblasti zelo zaščitniške do podjetij, ki zaposlujejo na črno, ker se bojijo, da bo v nasprotnem primeru brez zaslužka še več prebivalcev posameznega območja (Alanon Pardo in Gomez de Antonio, 2003: 15; El Mundo, 21.12.1997; *Undeclared labour in Europe*, 2001: 47; spletna stran EIRO — Španija).

Ukrepi za zmanjševanje neprijavljene dela

Španski sistem odkrivanja in preprečevanja dela na črno, oblikovan kot kombinacija ukrepov za spodbujanje zakonitega zaposlovanja in odvracanja od zaposlovanja na črno, se ni izkazal kot učinkovit. Španija nima posebnega zakona o odkrivanju in preprečevanju dela na črno, odkrivanje dela na črno pa sodi v pristojnost različnih državnih organov: davčnih organov (finančne zadeve), ministrstva za delo (komisije za odkrivanje dela na črno v podjetjih) in ministrstva za notranje zadeve (delo, ki ga opravljajo ilegalni priseljenci). Ker ima vsak organ svoje prednostne naloge, k problematiki dela na črno ni enotnega pristopa (spletna stran EIRO — Španija; *Undeclared labour in Europe*, 2001: 47 in 50).

Kot delo na črno so opredeljene *dejavnosti, ki jih posameznik opravlja v času prejemanja nadomestila za brezposelne, ter kršitve določil zakonodaje s področja davkov in socialnega varstva* (spletna stran EIRO — Španija). Sankcije so jasno določene le, kadar delo na črno opravlja oseba, prijavljena kot brezposelna (izguba nadomestila). Če je delo na črno ugotovljeno v podjetju, je težko ugotoviti, kako dolgo je posameznik že zaposlen. Kazni so nizke, neprijavljene delavce pa zaposlijo kot delavce za določen čas. Tudi zato je zanimiva odločitev španske vlade, da za reševanje problematike priseljencev (ki velja za enega ključnih vzrokov visoke stopnje dela na črno) pooblasti lokalne mestne oblasti (šp. *Ayuntamiento*).

Delež dela na črno skušajo zmanjšati tudi z davčnimi ugodnostmi za novo prijavljene dejavnosti in ugodnostmi v sistemu socialne varnosti za novo prijavljene zaposlene. V letu 1997 so uvedli nižje prispevke za socialno varnost za novo zaposlene delavce. Rezultati ukrepov so razvidni iz statističnih podatkov: po uvedbi olajšav in ugodnostih se je v letu 1997 zaposlenost povečala za 4,5 %, BDP pa za 3,7 %. V letu 1998 se je zaposlenost povečala za 6,8 %, BDP pa za 3,8 %. Ker se je zaposlitev povečevala hitreje kakor rast BDP, je del novih zaposlitev mogoče pripisati zakoniti zaposlitvi delavcev, ki so bili pred tem zaposleni na črno. Število neprijavljenih zaposlitev, ki so bile po spremembi prijavljene, je bilo ocenjeno na skupaj 64 tisoč. V letu 1999 so znižali še davek na dohodek (*Undeclared labour in Europe*, 2001: 45—46; *Undeclared Work in an enlarged Union*, 2004: 118; spletna stran EIRO — Španija).

Ugodnosti in olajšave so praviloma prenizke, da bi odtehtale zasluzke pri zaposlitvi na črno. Poleg tega nekatere oblike zaposlitve za določen čas zaposlovanje na črno še olajšajo (npr. pogodbe za krajši delovni čas, ki ne določajo časa, ko naj bi se delo opravljalo), v določenih panogah pa je zaradi vrste dela odkrivanje dela na črno težje (npr. kmetijstvo, gospodinjske storitve, delo v restavracijah) (spletna stran EIRO — Španija). V Španiji je delo na črno povezano tudi s problematiko priseljencev in zapletenimi postopki za njihovo zaposlovanje.

ŠVEDSKA

Po podatkih švedskega računskega sodišča iz leta 1997 je približno 12 % prebivalstva opravljalo neprijavljeno delo (angl. *undeclared work*)¹², kar pomeni 5 % celotnega opravljenega dela ali 3 % švedskega bruto domačega proizvoda (BDP). Po ocenah davčnih organov se je ta delež pozneje še

povečal, in sicer na 4,5 % BDP v letu 2004 (zadnji podatek je iz gradiva *The Swedish Reform Programme*). Značilni švedski "delavec na črno" je mlad moški (pogosto študent ali lastnik manjše gospodarske družbe). Na "črno" delajo tudi zaposleni delavci, nezaposleni pa zelo redko.

Najpogosteje se delo na črno opravlja na naslednjih področjih:

- storitve med prijatelji in znotraj družine,
- gospodinjske storitve, npr. pospravljanje in čiščenje,
- obrtniška dela, kako so barvanje, gradbena dela, vzdrževanje in popravila, in
- delo v restavracijah, frizerskih salonih, taksi službe in prevozne storitve.

Neprijavljeno delo je na Švedskem opredeljeno v davčni zakonodaji, ki jo razlagajo davčne oblasti. Glavno opredelitev neprijavljenega dela je pripravilo švedsko računsko sodišče, ki obravnava ločeno posameznike (delavce) in podjetja:

"V zvezi z zaposlenimi neprijavljeno delo pomeni delo, ki ga zaposleni opravi za plačilo, ki pa ni, čeprav je predmet obdavčevanja, prijavljeno davčnim oblastem.

V zvezi s podjetniki neprijavljeno delo pomeni delo, ki ga opravi podjetnik, in ustvarja dohodek, ki pa ni, čeprav je predmet obdavčevanja, prijavljen davčnim oblastem (Jonsson, 2006: 2).

Neprijavljeno delo, bodisi delodajalčevo zaposlovanje neprijavljenih delavcev ali neprijavljeno dodatno delo zaposlenih delavcev, na Švedskem ni opredeljeno v delovni zakonodaji, pač pa le v davčni zakonodaji.

Zakona s področja davka na plače (šved. *Inkomstskattelagen št. 1299 iz leta 1999:*) in davka na dohodek (šved. *Skattebrottslagen št. 69 iz leta 1971 in št. 658 iz leta 1996:*) se nanašata med drugim tudi na neprijavljeno delo. Fizična oseba, ki da netočne podatke davčnim oblastem, je lahko obsojena na zaporno kazen do dveh let. Če gre za lažje kaznivo dejanje, se lahko kaznuje z denarno kaznijo.

V letu 1998 je bil ustanovljen nacionalni urad za gospodarska kazniva dejanja (šved. *Ekobrottsmyndigheten — EBM*), ki se ukvarja predvsem s kaznivimi dejanji s področja prevar upnikov in z davčnega področja, s področja oškodovanja finančnega interesa EU ter s prestopki, povezani s trgovanjem na podlagi notranjih informacij. EBM opravlja tudi kazenski pregon, v njegovo delovno področje pa vsebinsko spada tudi področje neprijavljenega dela.

Ukrepi za zmanjševanje neprijavljenega dela

Davčni ukrepi

Zoper davčne utaje na področju gradbeništva je v letu 2002 vlada odredila posebni stanovanjski komisiji (šved. *Bygghedskommisionen*), da razišče delo na črno na področju gradbeništva in predlaga ukrepe. Komisija je predlagala zakonsko ureditev, po kateri naj bi gradbeno podjetje, ki je pridobilo posel na podlagi razpisa, za delo plačalo davčnim oblastem neposredno 40 % pogodbene vsote, druga sredstva pa oddvojilo na poseben račun, kjer naj bi ostala, dokler ne bi vsi podizvajalci plačali davkov in drugih pristojbin. Socialni partnerji v gradbenem sektorju so soglašali s tem predlogom. pozneje je bil dejansko sprejet zakon, ki nalaga vodilnemu izvajalcu več odgovornosti glede plačevanja davkov podizvajalcev.

V letu 2004 je švedski parlament sprejel shemo davčnih olajšav, imenovano ROT, ki jo lahko uporabljajo lastniki in najemniki stanovanj in hiš, ki morajo za pridobitev davčne olajšave predložiti dokazila (račune), da je bilo delo prijavljeno in opravljeno zakonito, da so bili plačani davki in razkrita identiteta izvajalcev del. Nekatere dejavnosti za zmanjševanje neprijavljenega dela so potekale tudi na področju obdavčevanja lastnikov restavracij.

Drugi ukrepi

Na Švedskem izvajajo tudi druge (spodbujevalne) ukrepe za zmanjševanje neprijavljenega dela, kakor so npr.:

- poenostavitev poslovnega okolja, ki je povezano z zmanjševanjem upravnih bremen, ki naj bi med drugim tudi poenostavilo postopke zaposlovanja in prijave obdavčljivih dohodkov ter tako prispevalo k zmanjševanju obsega neprijavljenega dela,
- reformiranje pokojninskega sistema zaradi povezovanja obsega dejansko plačanih prispevkov z višino pokojnine,
- spodbujanje redne zaposlitve, kakor npr. v letu 2002 uvedena možnost poenostavljene prijave, in
- davčnih olajšav za najemanje pomoči pri gospodinjskih delih, v letu 2004 pa uvedba določenih davčnih odbitkov za dela popravil in vzdrževanja bivališča (povzeto po *Sweden's Action Plan for Employment 2004*).

Kot primer dobre prakse so v analizi Evropske komisije navedene dejavnosti švedskih davčnih organov (pa tudi organov, ki nadzorujejo socialne prejemke) za večjo preglednost področja zaposlovanja in obdavčevanja. Na državni ravni je bila med drugim izvedena tudi posebna kampanja za zmanjšanje neprijavljenega dela, namenjena mladim (*Undeclared work in an enlarged Union*, 2004: 33).

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel:

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno ne uvaja dodatnih administrativnih bremen.

Ukinitev postopka ali odprava administrativnih bremen:

Stranka bo lahko vložila prijavo opravljanja osebnega dopolnilnega dela ali kratkotrajnega dela na vsaki upravni enoti, ne le krajevno pristojni, kot to velja sedaj.

Obe prijavi se lahko oddata tudi po elektronski poti.

Spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj izvajanja dejavnosti oziroma obveznosti:

/

Podatki oziroma dokumenti, potrebni za izvedbo postopka, ki jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti in način pridobivanja,

Vsak nadzorni organ iz tega zakona ima pravico do neposrednega dostopa do podatkov zavoda za zdravstveno zavarovanje, ki se nanašajo na pravno osebo, tuje pravne subjekte, samozaposleno osebo in posameznikom v povezavi z delom na črno in zaposlovanjem na črno.

Ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov:

Kot nadzorni organ večje pristojnosti pridobi Carinska uprava RS, ki bo deloma prevzela področje nadzora nad zaposlovanjem na črno za posameznike po tem zakonu in na področje dela na črno za posameznike, natančneje je določen sam postopek nadzora, prav tako pa se tudi širijo pristojnosti vseh nadzornih organov, ki bodo sedaj imeli pristojnosti izdajati tudi odločbe o prepovedi dejavnosti na področjih, za katerega so pristojni (14. in 15. člen).

Ali bo izvajanje postopkov in dejavnosti zahtevalo nove kadre, ali so izvajalci primerno usposobljeni ali bo potrebno dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva:

/

Ali bo ukinitvev postopkov in dejavnosti imela za posledico zmanjšanje kadrov ter finančnih in materialnih sredstev:

/

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Dokumentacija, ki jo je stranka dolžna predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:

Stranka bo lahko vložila prijavo osebnega in dopolnilnega dela na vsaki upravni enoti, ne le krajevno pristojni.

Stroški, ki jih bo imela stranka ali razbremenitev stranke:

Strošek stranke pri prijavi osebnega dopolnilnega dela ali kratkotrajnega dela je le strošek upravne takse. V primeru elektronske prijave, je vloga oproščena takse.

V primerjavi s sedaj veljavno ureditvijo, stranki v primeru selitve v drugo upravno enoto, ne bo treba več ponovno vložiti vloge, saj se odpravlja krajevna pristojnosti Upravnih enot.

Čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:

/

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike:

- posledice na kakovost zraka,
- posledice na cilje upravljanja voda,
- posledice na kakovost ali vire prsti,
- posledice na podnebne spremembe,
- posledice na biotsko raznovrstnost, varovana območja in zavarovana območja,
- posledice na nastajanje in ravnanje z odpadki,
- posledice na verjetnost ali stopnjo tveganj za okolje,
- posledice aktivnosti podjetij na okolje,
- posledice za organizacijo dejavnosti v prostoru in rabo prostora,
- posledice na prostorsko identiteto,
- posledice na varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:
- preprečevanje nastanka oziroma zmanjšanja posledic naravnih in drugih nesreč,
- zaščita, reševanje in pomoč ob nesreči.

/

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Posledice na poslovne stroške in poslovanje:

- a) Razširjamo obseg sankcije za delodajalca, ki na črno zaposluje brezposelno ali neaktivno osebo: delodajalec mora takšni osebi izročiti pogodbo za nedoločen čas v roku 3 dni po tem, ko je kršitev ugotovljena, hkrati pa tudi poravnati vse obveznosti iz naslova

- delovnega razmerja za obdobje treh mesecev pred ugotovitvijo dela na črno (tretji odstavek 5. člena)
- b) Osebo dopolnilno delo omejujemo z letnim dohodkom v višini do 6.000 EUR (znesek se usklajuje z dvigom minimalne plače, enako kot pri malem delu) prav tako se ta dela ne smejo opravljati pri pravnih osebah in samozaposlenih osebah
- c) Globe se bistveno povišujejo, glede na trenutno najnižje predpisane (višine so usklajene z globami po Zakonu o malem delu), dodane so tudi sankcije za posameznike, ki so zaposleni na črno, za oglaševalske agencije, ki objavljajo oglase, ki oglašujejo delo ali zaposlovanje na črno. Z vidika sankcij je tudi pomembno, da se uvajajo višje globe za delodajalce in dodajajo globe tudi za posameznike, v primeru kršitev v zvezi z opravljanjem študentskega dela – to pomeni, da bodo strožje sankcije (po višini usklajene z zakonom o malem delu) za študentsko delo uvedene še pred uveljavitvijo Zakona o malem delu (17.,18.,19.,20. člen).
- d) Pri kratkotrajnem delu širimo seznam možnih oseb za opravljanje dela, tako da se vključijo tudi zunajzakonski partner, partner registrirane istospolne skupnosti, ter starši in otroci partnerja, pod pogojem, da živijo na istem naslovu. Kratkotrajno delo na drugi strani omejujemo na 40 ur mesečno za delodajalca (do sedaj 40 ur za vsako posamezno osebo na kratkotrajnem delu) - (13. člen). Delodajalec, ki koristi kratkotrajno delo, bo moral imeti vsaj enega zaposlenega za polni delovni čas.

- **posledice na premoženjske pravice,**
- **posledice na inovacije in raziskave,**
- **posledice na potrošnike in gospodinjstva,**
- **posledice na določene regije in sektorje,**
- **posledice na druge države in mednarodne odnose,**
- **posledice na makroekonomsko okolje,**
- **presoja posledic na mala in srednja podjetja:**
- **število podjetij in njihova velikost,**
- **število podjetij in delovnih mest, na katere se nanaša predlagani predpis,**
- **pomen različnih kategorij malih in srednjih podjetij v panogah,**
- **povezanost z drugimi panogami in možni vplivi na podizvajalce,**
- **presoja posledic na konkurenčnost podjetij:**
- **omejevanje dobaviteljem dostopa na trg,**
- **omejevanje konkurenčnosti dobaviteljev,**
- **zmanjševanje spodbud dobaviteljem za učinkovito konkurenčnost.**

/

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Posledice na zaposlenost in trg dela:

S sprejemom zakona se pričakuje zmanjšanje dela in zaposlovanja na črno in posledično pozitivne učinke na zaposlenost in trg dela v smeri večje zaposlenosti oseb.

Posledice na standarde in pravice v zvezi s kakovostjo dela:

/

Posledice na socialno vključenost in zaščito določenih skupin,

S sprejemom zakona se pričakuje večja zaščitenost oseb, ki so iz ekonomskih in socialnih razlogov prisiljeni delati oz. se zaposlovati na črno.

Posledice na pravice iz starševskega varstva in družinskih prejemkov ter na družinska razmerja:

/

Posledice na enakost spolov:

/

Posledice na enako obravnavo družbenih skupin glede na različne osebne okoliščine (nediskriminacija):

Delo v lastni režiji omejujemo na nepremičnine v lasti ali najemu, dodajamo možnost takega dela v okviru registrirane istospolne skupnosti (9.člen). Pri kratkotrajnem delu širimo seznam možnih oseb za opravljanje dela, tako da se vključijo tudi zunajzakonski partner, partner registrirane istospolne skupnosti, ter starši in otroci partnerja, pod pogojem, da živijo na istem naslovu (13.člen).

Posledice na sodno varstvo in učinkovito sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin:

/

Posledice na upravljanje, udeležbo, dobro asimilacijo, dostop do sodišč, medije in etiko:

/

Posledice na javno zdravje:

/

Posledice na zdravstveno varstvo:

Novost pri institutu kratkotrajnega dela je, da je posameznik, ki opravlja kratkotrajno delo, obvezno zavarovan za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, skladno s predpisi o zdravstvenem zavarovanju in za primer invalidnosti in smrti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni skladno s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (13. člen). Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, se obvezno zavaruje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni (12.člen).

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

- posledice na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,
- posledice na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna,
- posledice na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij:

/

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

- a) Predstavitev sprejetega zakona
- ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),

- **širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve):**

Od začetka septembra 2010 do konca decembra 2010 poteka javna kampanja boja proti delu in zaposlovanju na črno. Namen javne kampanje je obveščanje in ozaveščanje javnosti o tveganjih in negativnih posledicah dela in zaposlovanja na črno, z vidika socialne države, gospodarstva in posameznika - državljana.

Po uveljavitvi zakona (in pred pričetkom uporabe) se predvideva nadaljevanje javne kampanje tudi z obveščanjem o novostih, ki bodo začele veljati z novim zakonom in tako spodbujati vse posameznike in delodajalce, da čim prej uredijo svoj status v skladu z zakonom.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- **zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,**
- **organi, civilna družba,**
- **metode za spremljanje doseganja ciljev,**
- **merila za ugotavljanje doseganja ciljev,**
- **časovni okvir spremljanja za pripravo poročil:**

Komisija Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja na črno je v skladu z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 36/2000, 118/06, 29/10) pristojna za določanje, usklajevanje in spremljanje dejavnosti za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno. Komisija enkrat letno pripravi poročilo o dejavnostih in učinkih preprečevanja dela in zaposlovanja na črno ter ga predloži v obravnavo Ekonomsko-socialnemu svetu in Vladi Republike Slovenije.

- **roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.**

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO (ZPDZC)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

Splošno

1. člen

Ta zakon določa, v katerih primerih se opravljanje dejavnosti ali dela šteje kot delo na črno, v katerih primerih je šteti zaposlovanje delavcev kot zaposlovanje na črno, kdo je soudeleženec dela na črno in kaj je nedovoljeno oglaševanje. Zakon določa tudi izjeme od dela in zaposlovanja na črno, organe, ki nadzorujejo izvajanje določb tega zakona.

Pojmi

2. člen

(1) Pravna oseba po tem zakonu je gospodarska družba, zadruga, zavod ali druga pravna oseba, ki opravlja registrirano dejavnost.

(2) Tuji pravni subjekt je tuja pravna oseba ali tuja samozaposlena oseba, ki nima sedeža v Republiki Sloveniji.

(3) Samozaposlena oseba po tem zakonu je oseba, ki opravlja katero koli samostojno dejavnost, kakor so samostojni podjetniki posamezniki po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, osebe, ki z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali katero drugo kulturno dejavnost, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti, znanosti, športa, kmetijsko ali zasebno veterinarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo duhovniško ali drugo versko službo.

(4) Posameznik po tem zakonu je domača ali tuja fizična oseba.

(5) V zakonu uporabljeni izrazi, zapisani v moški spolni slovnični obliki, se uporabljajo nevtrarno za moške in ženske.

Delo na črno

3. člen

(1) Za delo na črno se šteje opravljanje dejavnosti ali dela v naslednjih primerih:

- če pravna oseba opravlja dejavnost, ki ni določena v temeljnem aktu, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje v temeljnem aktu določene dejavnosti,
- če samozaposlena oseba opravlja dejavnost, ki ni vpisana v register ali nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje te dejavnosti,
- če pravna oseba ali samozaposlena oseba opravlja dejavnost kljub prepovedi opravljanja dejavnosti,
- če tuji pravni subjekt, ki nima sedeža v državi članici Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, opravlja storitve ali dejavnost ali opravlja

posloводство brez tržne navzočnosti v Republiki Sloveniji, brez registrirane podružnice ali brez predpisanega dovoljenja,

- če tuji pravni subjekt, ki ima sedež v državi članici Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, ne opravlja storitvene dejavnosti v skladu z zakonom, ki ureja storitve na notranjem trgu,
- če posameznik opravlja dejavnost ali delo in ni vpisan ali priglašen, kakor to določa ta ali drugi zakoni.

(2) Opravljanje dela na črno iz prejšnjega odstavka je prepovedano.

Soudeleženec dela na črno

4. člen

(1) Pravna oseba, tuji pravni subjekt, samozaposlena oseba ali posameznik, ki omogoči eni ali več osebam opravljanje dela na črno, za katere ve, da opravljajo delo na črno, je soudeleženec dela na črno.

(2) Pravna oseba, tuji pravni subjekt, samozaposlena oseba ali posameznik, ki sklene pogodbo z drugo pravno osebo, samozaposleno osebo ali posameznikom, za katere ve, da opravljajo delo na črno, je soudeleženec dela na črno.

Zaposlovanje na črno

5. člen

(1) Prepovedano je zaposlovanje na črno, za kar se šteje, če pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti:

- omogoči delo posamezniku, s katerim ni sklenil pogodbe o zaposlitvi in ga ni prijavil v obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ali s posameznikom ni sklenil pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo in ga ni zavaroval v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje,
- za upravičenca, ki opravlja malo delo, nima ustrezne napotnice pooblaščenice organizacije, kakor je določeno z zakonom, ki ureja malo delo, in upravičenca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela, ali če omogoči, da to napotnico uporabi za delo druga oseba,
- ne potrdi napotnice za dejansko opravljeno delo dijaka ali študenta, ki opravlja delo na podlagi napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela.

(2) Za zaposlovanje na črno se šteje tudi, kadar posameznik zaposli delavca in mu omogoči, da zanj opravlja delo na črno.

(3) Če je v primeru iz prve alineje prvega odstavka tega člena na črno zaposlen brezposelni posameznik ali neaktivni posameznik, se šteje, da ima sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba mora takšnemu posamezniku izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas v roku treh dni po tem, ko pooblaščenca oseba carinske uprave ugotovi zaposlitev na črno, hkrati pa mora poravnati vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja za obdobje treh mesecev pred ugotovitvijo zaposlitve na črno, če ni bil v tem času prijavljen v obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi delovnega razmerja. Pooblaščenca oseba carinske uprave mora o svoji odločitvi seznaniti posameznika.

(4) Zaradi delodajalčevega neizpolnjevanja obveznosti iz tretjega odstavka tega člena lahko posameznik zahteva sodno varstvo v roku 30 dni od poteka tri dnevne roka iz prejšnjega odstavka.

Nedovoljeno oglaševanje

6. člen

(1) Prepovedano je naročanje in objavljanje oglasov (nedovoljeno oglaševanje) v časopisih, revijah, na radiu, televiziji in v drugih elektronskih medijih (oglaševalska organizacija) ali pošiljanje in objavljanje reklamnih sporočil na drug način, ki je dostopen javnosti, če:

- pravna oseba, tuji pravni subjekt, samozaposlena oseba ali posameznik ponuja ali oglašuje delo na črno po določbah tretjega člena tega zakona,
- pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba objavlja potrebo po delavcu, katerega delo ni vezano na registrirano ali priglašeno dejavnost.

(2) Naročnik oglasa mora ob naročilu oglasa navesti podatke o svoji identiteti: firmo in sedež firme ter ime in priimek odgovorne osebe ali ime in priimek naročnika ter njegovo stalno prebivališče.

(3) Oglaševalska organizacija ne sme objavljati oglasov, če naročnik oglasa ne sporoči podatkov iz prejšnjega odstavka.

(4) Oglaševalska organizacija mora organom iz 14. člena tega zakona na njihovo zahtevo sporočiti podatke o naročniku oglasa.

II. IZJEME, KI SE NE ŠTEJEJO ZA DELO ALI ZAPOSLOVANJE NA ČRNO

Dejavnosti, ki niso delo ali zaposlovanje na črno

7. člen

(1) Ne glede na določbe 3. člena tega zakona se za delo na črno ne štejejo:

- sosedska pomoč,
- delo v lastni režiji,
- nujno delo,
- humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo po tem zakonu in po drugih predpisih,
- osebno dopolnilno delo.

(2) Ne glede na določbe 5. člena tega zakona se za zaposlovanje na črno ne štejejo:

- kratkotrajno delo,
- nujno delo ter humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo po tem zakonu in po drugih predpisih.

Sosedska pomoč

8. člen

(1) Za sosedsko pomoč se šteje opravljanje dela med sosedi, kadar med njimi obstaja določena bližina v smislu prebivanja, če med njimi ni sklenjene pogodbe in je delo opravljeno brez plačila ali druge materialne koristi ter če ga ne opravi pravna oseba ali samozaposlena oseba, ki opravlja dejavnost, ki je neposredno vezana na opravljeno delo, kakor tudi druge oblike sosedske pomoči, določene v zakonu.

- (2) Ne glede na prejšnji odstavek se za sosedsko pomoč ne šteje:
- opravljanje dela, vezano na dejavnost pravne osebe ali samozaposlene osebe,
  - opravljanje dela na nepremičninah in premičninah fizične ali pravne osebe, ki te uporablja za opravljanje gospodarske ali negospodarske dejavnosti.

Delo v lastni režiji

9. člen

Za opravljanje del v lastni režiji se šteje opravljanje vseh del na nepremičninah v osebni lasti ali v najemu, razen če s posebnim zakonom ni drugače določeno, in na premičninah v osebni lasti, ter opravljanje storitev, kadar jih opravlja lastnik sam ali jih opravlja njegov zakonec ali oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, ali partner v registrirani istospolni skupnosti, ali osebe, s katerimi je v sorodstvu v ravni vrsti do tretjega kolena.

Nujno delo

10. člen

Za opravljanje nujnih del za preprečitev nesreč ali odstranitev posledic naravnih in drugih nesreč se štejejo vsa dela, ki so namenjena preprečevanju naravnih nesreč (poplave, plazovi) ali odstranjevanju posledic naravnih nesreč (odstranjevanje ruševin, naplavin) in drugih nesreč (odprava posledic požara in podobno).

Humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo

11. člen

(1) Za humanitarno, karitativno in prostovoljno delo se šteje brezplačno opravljanje dela za organizacije, ki so registrirane kot humanitarne ali karitativne ter organizirano prostovoljno delo v okviru drugih nevladnih organizacij in kadar tovrstno delo ni v nasprotju z zakonom, ki ureja prostovoljstvo.

(2) Za dobrodelno delo se šteje brezplačno opravljanje dela, ki je namenjeno varovancem v vzgojno varstvenih zavodih, šolarjem, dijakom in študentom v izobraževalnih zavodih, bolnikom v bolnišnicah in osebam v domovih za ostarele.

Osebno dopolnilno delo

12. člen

(1) Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik osebno sam opravlja dela pomoči v drugem gospodinjstvu in njim podobna dela, nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča ter opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače.

(2) Za osebno dopolnilno delo se šteje tudi, kadar posameznik osebno sam izdeluje izdelke domače in umetne obrti, za katere ima pridobljeno mnenje po določbi zakona, ki ureja obrtno dejavnost.

(3) Dela iz prvega in drugega odstavka tega člena se lahko opravljajo pod pogojem, da se ne opravljajo pri pravnih osebah, tujih pravnih subjektih in samozaposlenih osebah ter so določena v pravilniku o delih, ki jih je šteti za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del.

(4) Prihodki iz naslova osebnega dopolnilnega dela v koledarskem letu v seštevku ne smejo presežati 6000 evrov. Višina letnega prihodka iz tega naslova se usklajuje z rastjo minimalne plače v Republiki Sloveniji, kakor jo določa zakon, ki ureja minimalno plačo.

(5) Posameznik mora osebno dopolnilno delo iz prvega in drugega odstavka tega člena pred pričetkom opravljanja priglasiti upravni enoti, ki ga vpiše v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, ki o prijavi obvesti davčno upravo.

(6) Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora poročati davčnemu uradu o doseženem prihodku iz naslova osebnega dopolnilnega dela na obrazcu in na način, določenem v podzakonskem aktu, ki ga izda minister, pristojen za delo, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance.

(7) Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, se obvezno zavaruje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

Kratkotrajno delo

13. člen

(1) Za kratkotrajno delo se šteje brezplačno opravljanje dela v mikro družbi, zasebnem zavodu ali pri samozaposleni osebi z najmanj enim in z največ 10 zaposlenimi, kadar jih opravlja:

- zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v registrirani istospolni skupnosti samozaposlene osebe ali lastnika ali solastnika gospodarske družbe ali zasebnega zavoda, če prebiva na istem naslovu samozaposlene osebe, ali lastnika ali solastnika gospodarske družbe ali zasebnega zavoda,
- starši in otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja, če prebivajo na istem naslovu samozaposlene osebe ali lastnika ali solastnika gospodarske družbe ali zasebnega zavoda, ali
- oseba, s katero je samozaposlena oseba ali lastnik ali solastnik gospodarske družbe ali zasebnega zavoda v sorodu v ravni vrsti do prvega kolena.

(2) Delo iz prejšnjega odstavka se lahko v mikro družbi, zasebnem zavodu ali pri samozaposleni osebi opravlja največ 40 ur mesečno.

(3) Kratkotrajno delo se mora opravljati v skladu s predpisi o delovnih razmerjih glede dela otrok, mlajših od 15 let, delovnega časa, nočnega dela, odmorov in počitkov, varstva žensk, varstva delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti, in predpisi o varnosti ter zdravju pri delu.

(4) To delo se lahko opravlja na podlagi predhodne prijave upravni enoti. Prijava vsebuje navedbo osebe, ki bo delo opravljala, kraj in čas opravljanja dela ter izjavo o izpolnjevanju pogojev iz tega zakona. Upravna enota mora en izvod prijave nemudoma poslati inšpektoratu za delo in carinski upravi.

(5) Prijavitelj kratkotrajnega dela (delodajalec) je dolžan osebo, ki opravlja kratkotrajno delo, prijaviti v zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, skladno s predpisi o zdravstvenem zavarovanju in za primer invalidnosti in smrti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, skladno s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

(6) Minister, pristojen za delo, podrobneje predpiše način prijave in opravljanja kratkotrajnega dela v podzakonskem aktu.

III. NADZOR

Nadzorni organi

14. člen

(1) Kršitve določb tega zakona ugotavljajo inšpektorati in drugi organi v okviru pooblastil, določenih s tem zakonom in s posebnimi zakoni:

- tržni inšpektorat nadzoruje, odkriva ter vodi postopek in odloča o prekršku za kršitve določb 3. člena tega zakona, razen šeste alineje prvega odstavka 3. člena in 4. člena tega zakona ter prve alineje prvega odstavka in drugega, tretjega in četrtega odstavka 6. člena tega zakona v delu, ki se nanaša na pravne osebe in na samozaposlene osebe;
- inšpektorat za delo nadzoruje, odkriva ter vodi postopek in odloča o prekršku za kršitve določb druge, tretje in četrte alineje 5. člena ter druge alineje prvega odstavka 6. člena tega zakona;
- prometni inšpektorat nadzoruje, odkriva ter vodi postopek in odloča o prekršku za kršitve določb tega zakona, razen določb 5. člena tega zakona ter druge alineje prvega odstavka 6. člena tega zakona;
- Davčna uprava RS nadzoruje, odkriva ter vodi postopek in odloča o prekršku za kršitve določb 3. člena tega zakona, razen šeste alineje prvega odstavka in 6. člena tega zakona;
- Carinska uprava RS nadzoruje, odkriva ter vodi postopek in odloča o prekršku za kršitve določb šeste alineje prvega odstavka 3. člena tega zakona, 4. člena tega zakona v delu, ki se nanaša na posameznike, 5. člena tega zakona, razen druge in tretje alineje prvega odstavka, ter 6. člena tega zakona, razen druge alineje prvega odstavka, v delu, ki se nanaša na posameznike.

(2) Izvajanje določb ter ugotavljanje kršitev iz prvih petih alinej prvega odstavka 3. člena tega zakona izvajajo v okviru svojih stvarnih pristojnosti tudi kmetijski in gozdarski inšpektorat, inšpektorat za okolje in prostor, zdravstveni inšpektorat, inšpektorat za šolstvo in šport, policija in drugi inšpektorati.

(3) Davčna uprava Republike Slovenije opravlja nadzor nad plačevanjem prispevkov za obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter obveznosti na podlagi 12. in 13. člena tega zakona ter vodi evidenco o doseženih letnih prihodkih iz naslova osebnega dopolnilnega dela po šestem odstavku 12. člena tega zakona.

Postopek nadzora

15. člen

(1) Nadzorni organi iz drugega odstavka prejšnjega člena v primeru ugotovljenih kršitev izven svoje pristojnosti nemudoma odstopijo ugotovitve stvarno pristojnemu organu.

(2) Vsak nadzorni organ ima na področju, ki ga nadzoruje, pristojnost izdati odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru ugotovljene kršitve iz 3. in 4. člena tega zakona. Če se opravlja delo na črno iz 3. člena tega zakona, izdajo nadzorni organi iz 14. člena tega zakona odločbo, s katero prepovejo opravljanje tega dela.

(3) Rok za pritožbo zoper odločbo iz prejšnjega odstavka je osem dni od dneva vročitve. Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve odločbe.

(4) Predmet, s katerim je bilo opravljeno delo na črno, ali premoženjsko korist, pridobljeno s kršitvijo 3. člena tega zakona, je mogoče odvzeti. V tem primeru nadzorni organi ukrepajo v skladu z zakonom, ki ureja prekrške.

(5) Vsak nadzorni organ iz tega zakona ima pravico do neposrednega dostopa do podatkov zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki se nanašajo na pravno osebo, tuje pravne subjekte, samozaposleno osebo in posameznikom in ki jih potrebuje za izvajanje nadzora nad delom na črno in zaposlovanjem na črno.

Komisija

16. člen

(1) Za določanje, usklajevanje in spremljanje vsebine področja za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno imenuje Vlada Republike Slovenije komisijo za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

(2) Komisija iz prejšnjega odstavka opravlja naslednje naloge:

- usklajuje vsebine dela nadzornih organov s področja odkrivanja in preprečevanja dela in zaposlovanja na črno,
- predlaga Vladi RS ukrepe za učinkovitejše preprečevanje in odkrivanje dela in zaposlovanja na črno,
- poroča o izvajanju in učinkih tega zakona ekonomsko-socialnemu svetu in Vladi Republike Slovenije za preteklo koledarsko leto,
- predlaga spremembe predpisov s področja, za katerega je ustanovljena.

(3) Mandat članov komisije traja pet let.

(4) Predsednik ali predsednica in člani komisije opravljajo delo v komisiji kot del svojih rednih delovnih obveznosti.

(5) Strokovna komisija odloča, če so na seji navzoči najmanj predsednik ali predsednica ali njegov namestnik ali namestnica ter polovica članov komisije.

(6) Strokovno tehnična opravila za komisijo opravlja ministrstvo, pristojno za delo.

IV. KAZENSKÉ DOLOČBE

17. člen

(1) Z globo 15.000 evrov se za prekršek kaznuje pravna oseba in tuji pravni subjekt, ki je pravna oseba, če opravlja dejavnost, ki ni določena v njegovem temeljnem aktu, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane ali v temeljnem aktu določene dejavnosti (prva alineja 3. člena).

(2) Z globo 12.000 evrov se za prekršek kaznuje samozaposlena oseba in tuji pravni subjekt, ki je samozaposlena oseba, ki opravlja dejavnost in nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje te dejavnosti (druga alineja 3. člena).

(3) Z globo 8.000 evrov se za prekršek kaznuje pravna oseba ali samozaposlena oseba, ki opravlja dejavnost kljub prepovedi opravljanja dejavnosti (tretja alineja 3. člena).

(4) Z globo 15.000 evrov se za prekršek kaznuje tuji pravni subjekt, ki opravlja dejavnost ali opravlja poslovodstvo brez tržne navzočnosti v Republiki Sloveniji, brez registrirane podružnice in brez predpisanega dovoljenja ali ne opravlja storitvene dejavnosti v skladu z zakonom, ki ureja storitve na notranjem trgu (četrtá in peta alineja 3. člena).

(5) Z globo 3.000 evrov se za prekršek kaznuje posameznik, ki opravlja dejavnost ali delo in ni vpisan ali priglašen, kakor to določa ta ali drugi zakoni (šesta alineja 3. člena).

(6) Z globo 3.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena tudi odgovorna oseba pravne osebe ali samozaposlene osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika.

18. člen

(1) Z globo 6.000 evrov se kaznuje pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki omogoči eni ali več osebam opravljanje dela na črno, za katere ve, da opravljajo delo na črno, ki sklene pogodbo z drugo pravno osebo, samozaposleno osebo ali posameznikom, za katere ve, da opravljajo delo na črno (4. člen).

(2) Z globo 1.500 evrov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, tujega pravnega subjekta ali samozaposlene osebe iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo 1.000 evrov se kaznuje posameznik, ki omogoči eni ali več osebam opravljanje dela na črno, za katere ve, da opravljajo delo na črno, ki sklene pogodbo z drugo pravno osebo, samozaposleno osebo ali posameznikom, za katere ve, da opravljajo delo na črno (4. člen).

19. člen

(1) Z globo 15.000 evrov se kaznuje pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki je omogočil delo in s posameznikom ni sklenil pogodbe o zaposlitvi in ga ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ali s posameznikom ni sklenil pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo in ga ni zavaroval v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno zavarovanje, ter omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela, ali če omogoči, da to napotnico uporabi za delo druga oseba (prva in tretja alineja prvega odstavka 5. člena) ali če ne potrdi napotnice za dejansko opravljeno delo dijaka ali študenta, ki opravlja delo na podlagi napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela (četrta alineja prvega odstavka 5. člena).

(2) Z globo 3.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka tudi odgovorna oseba pravne osebe, tujega pravnega subjekta, odgovorna oseba samozaposlene osebe, odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(3) Z globo 2.000 evrov se kaznuje posameznik, ki zaposli delavca, ki zanj opravlja delo na črno (drugi odstavek 5. člena).

(4) Z globo 8.000 evrov se kaznuje pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki ni izročila pisne pogodbe o zaposlitvi brezposelnemu posamezniku ali neaktivnemu posamezniku v roku treh dni po tem, ko pooblaščenica osebne uprave ugotovi zaposlitev na črno (tretji odstavek 5. člena).

(5) Z globo 3.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka tudi odgovorna oseba pravne osebe, tujega pravnega subjekta in samozaposlene osebe, odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.

(6) Z globo 1.000 evrov se kaznuje posameznik (delavec, tujec) iz prvega odstavka 5. člena, ki je zaposlen na črno pri pravni osebi, tujem pravnem subjektu ali samozaposleni osebi.

(7) Z globo 500 evrov se kaznuje posameznik (dijak, študent), ki opravlja delo brez ustrezne napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela, ali če omogoči, da to napotnico uporabi za delo druga oseba (tretja alineja prvega odstavka 5. člena).

20. člen

- (1) Z globo 6.000 evrov se kaznuje pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki je storila prekršek po 6. členu tega zakona.
- (2) Z globo 1.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka tudi odgovorna oseba pravne osebe ali tujega pravnega subjekta ali odgovorna oseba samozaposlene osebe.
- (3) Z globo 6.000 evrov se kaznuje za prekršek po 6. členu tega zakona tudi oglaševalska organizacija, ki objavi oglase v nasprotju s 6. členom tega zakona.
- (4) Z globo 1.000 evrov se kaznuje za prekršek po 6. členu tega zakona tudi odgovorna oseba oglaševalske organizacije, ki objavi oglase v nasprotju s 6. členom tega zakona.
- (5) Z globo 1.000 evrov se kaznuje posameznik, ki stori prekršek po 6. členu tega zakona.

21. člen

Posamezniku – tujcu se lahko za prekršek po tem zakonu poleg sankcije izreče stranska sankcija izgona tujca iz države v trajanju od enega do petih let.

22. člen

- (1) Če je vrsta storjenega prekrška posebej huda zaradi višine protipravno pridobljene premoženjske koristi ali zaradi storilčevega namena koristoljubnosti in ponavljajočih kršitev, se pravna oseba, tuji pravni subjekt, samozaposlena oseba in posameznik kaznuje z globo v višini dvakratne predpisane sankcije iz 17.,18.,19. in 20. člena tega zakona.
- (2) Ponavljajoča kršitev pomeni ponovno kršitev, ki jo stori pravna oseba, tuji pravni subjekt, samozaposlena oseba ali posameznik po tem zakonu v roku treh let po datumu pravnomočnosti zadnje odločbe o prekršku po tem zakonu.

23. člen

Ne glede šesti in sedmi odstavek 19. člena tega zakona se za prekršek ne kaznuje posameznik iz prve alineje 5. člena tega zakona in posameznik iz tretje in četrte alineje 5. člena tega zakona, če v času trajanja zaposlitve na črno še pred inšpekcijskim nadzorom prijavi pravno osebo, tuji pravni subjekt ali samozaposleno osebo v zvezi s kršenjem 5. člena zakona.

V. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

24. člen

- (1) V roku treh mesecev po uveljavitvi tega zakona izda minister, pristojen za delo, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance, podzakonska akta iz 12. in 13. člena tega zakona.

25. člen

- (1) Z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon, preneha veljati Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 12/2007 – uradno prečiščeno besedilo in 29/2010), razen 12.b člena, ki preneha veljati z dnem veljavnosti tega zakona.

(2) Hkrati z razveljavitvijo določb iz prejšnjega odstavka tega člena se razveljavijo tudi določbe Pravilnika o kratkotrajnem delu (Uradni list RS, št. 91/2008) in določbe Pravilnika o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del (Uradni list RS, št. 30/02).

(3) Določbe druge alineje prvega odstavka 5. člena se začnejo uporabljati z dnem začetka uporabe zakona, ki ureja malo delo.

26. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne tri mesece po njegovi uveljavitvi.

OBRAZLOŽITEV k členu:

K 1. členu:

Prvi člen opredeljuje, kaj določa zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, in sicer v katerih primerih se opravljanje dejavnosti ali dela šteje kot delo na črno, v katerih primerih je zaposlovanje delavcev šteti za zaposlovanje na črno in druga nedovoljena dejanja.

K 2. členu:

V 2. členu zakona so posebej obrazloženi posamezni pojmi, opredeljeni v zakonu. Pojmi so usklajeni z drugimi področnimi zakoni- Zakon o gospodarskih družbah, Zakon o sodnem registru, zakon o urejanju trga dela... Na tej podlagi je v novem zakonu uveden pojem tuji pravni subjekt in samozaposlena oseba, v sklopu katere zajemamo vse oblike opravljanja samostojne dejavnosti.

K 3. členu:

Za delo na črno se šteje opravljanje kakršne koli dejavnosti (pozitivna opredelitev), ki jo opravlja pravna oseba, samozaposlena oseba, tuji pravni subjekt ali posameznik, in ki ni vpisana v register ali ni vpisana v temeljni akt. Pri tem se izhaja iz obveznosti vsakršnega subjekta, ki želi opravljati kakršno koli dejavnost v skladu z našo zakonodajo, da to dejavnost registrira ali priglasi ter seveda na podlagi tega pridobi pravno subjektiviteto za nastopanje na trgu.

Prav tako se za delo na črno šteje opravljanje kakršne koli dejavnosti ali dela z namenom pridobivanja koristi ali ki ima takšno značilnost, če ga opravlja posameznik — domača ali tuja oseba, ki ni vpisan ali priглаšen skladno z zakoni, ali pa nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju vseh pogojev za opravljanje dejavnosti ali dela.

K 4. členu:

Glede na to, da delo na črno ne more obstajati samo, torej je treba imeti tudi uporabnike tega dela, zakon uporabnika ali koristnika tega dela opredeljuje kot soudeleženca dela na črno, kar seveda pomeni, da je hkrati tudi sokriv takšnega dejanja. Zakon torej jasno določa, da je soudeleženec dela na črno pravna oseba, tuji pravni subjekt, samozaposlena oseba ali posameznik, ki omogoči eni ali več osebam opravljanje dela na črno, za katere ve, da opravljajo delo na črno, je soudeleženec dela na črno in ki sklene pogodbo z drugo pravno osebo, samozaposleno osebo ali posameznikom, za katere ve, da opravljajo delo na črno, je soudeleženec dela na črno.

K 5. členu:

Člen opredeljuje, v katerih primerih se zaposlovanje šteje kot zaposlovanje na črno, in posledice za delodajalca v primeru zaposlitve na črno brezposelnega posameznika ali neaktivnega posameznika.

Pri tem zakon opredeljuje delo posameznika, s katerim ni sklenjena pogodba o zaposlitvi in ni zakonsko prijavljen oz. zavarovan, upravičenca, ki opravlja delo brez napotnice ali mu ni na napotnici potrjeno opravljeno delo.

Pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba, ki ima na črno zaposlenega brezposelnega posameznika ali neaktivnega posameznika, mora takšnemu posamezniku izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas v roku treh dni po tem, ko pooblaščenca oseba carinske uprave ugotovi zaposlitev na črno, hkrati pa mora poravnati vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja za obdobje treh mesecev pred ugotovitvijo zaposlitve na črno, če ni bil v tem času prijavljen v obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi delovnega razmerja. S tem se sankcija za tovrstno kršitev povečuje, saj je bil do sedaj delodajalec dolžan posameznika zaposliti (pogodba o zaposlitvi, obvezna prijava,..) v roku 3 dni od ugotovljene kršitve brez sankcij za nazaj.

K 6. členu:

Oglaševanje dela in zaposlovanja na črno se z zakonom prepoveduje in sankcionira.

Prepovedano je vsakršno oglaševanje dejavnosti ali storitve, katero pravna oseba, tuji pravni subjekt ali samozaposlena oseba nima vpisane v register ali v temeljnem aktu. Posebno obveznost pri izvrševanju tega člena imajo oglaševalske organizacije, ki ne smejo objavljati oglasov brez obveznih podatkov naročnika.

K 7. členu:

Z zakonom se posebej določajo dela, ki jih ne uvrščamo v sklop dela ali zaposlovanja na črno, in ki lahko ima značilnosti opravljanja določene dejavnosti, vendar jih je zaradi posebnosti treba izvzeti.

K 8. členu:

Zakon posebej določa, kaj je mogoče šteti kot sosedsko pomoč, pri čemer se upoštevajo tudi določbe drugih zakonov, ki določajo takšno obliko dela, kakor na primer 19. člen Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93). Za sosedsko pomoč se šteje opravljanje dela med sosedi, kadar med njimi obstaja določena bližina prebivanja, če med njimi ni sklenjene pogodbe in je delo opravljeno brez plačila in brez druge materialne koristi in če dela ne opravi pravna oseba ali podjetnik, ki opravlja dejavnost, ki je neposredno vezana na opravljeno delo, kakor tudi druge oblike sosedske pomoči, določene v zakonu.

K 9. členu:

Člen posebej opredeljuje kot izjemo tudi delo v lastni režiji in določa pogoje za delo v lastni režiji. Delo v lastni režiji je omejeno na premočnine in nepremičnine v lasti ali v najemu, prav tako lahko pri tem delu sodelujejo le osebe, s katerimi je lastnik v ravni vrsti do prvega kolena.

K 10. členu:

Med izjeme, ki niso delo ali zaposlovanje na črno, zakon opredeljuje tudi nujno delo v primeru del za preprečitev nesreč ali odstranitve posledic naravnih in drugih nesreč.

K 11. členu:

Med izjeme zakon določa tudi humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo.

K 12. členu:

Glede na to, da gre v mnogih primerih za posamezna delovna opravila, ki se opravljajo v manjšem obsegu, in ki imajo osnovne značilnosti osebnega dopolnilnega dela, kar pomeni, da fizična oseba sama osebno opravlja takšna dela, z zakonom takšen način izvzemamo iz dela na črno v omejenem obsegu, kakor je določeno v 12. členu zakona. V omenjenem členu zakona je nakazano, na katerih področjih je dovoljeno ta dela opravljati, podrobneje pa bodo dela določena v posebnem podzakonskem aktu. Predlagana rešitev pomeni, da bo lahko fizična oseba zakonito opravljala manjša dela, ki jih ni mogoče uvrstiti v sklop klasične pridobitne dejavnosti, ki je vezana na ustanovitev posebne pravne organizacijske oblike, določene v zakonu o gospodarskih družbah.

V zakonu je določeno, da morajo fizične osebe pred pričetkom opravljanja dela to priglasiti upravnim enotam, ki na podlagi priglasitve vodi poseben seznam teh oseb. Način priglasitve in vodenje seznama bo določeno v posebnem podzakonskem aktu. Prihodki iz naslova osebnega dopolnilnega dela v koledarskem letu v seštevku ne smejo presežati 6000 EUR.

K 13. členu:

Zakon določa pogoje za opravljanje kratkotrajnega dela kot posebno obliko brezplačnega dela najožjih sorodnikov nosilca dejavnosti. Za kratkotrajno delo se šteje brezplačno opravljanje dela v mikro družbi, zasebnem zavodu ali pri samozaposleni osebi z najmanj enim in z največ 10 zaposlenimi, kadar jih opravlja: zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v registrirani istospolni skupnosti samozaposlene osebe ali lastnika ali solastnika gospodarske družbe ali zasebnega zavoda, če prebiva na istem naslovu samozaposlene osebe, ali lastnika ali solastnika gospodarske družbe ali zasebnega zavoda; starši in otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja, če prebivajo na istem naslovu samozaposlene osebe, ali lastnika ali solastnika gospodarske družbe ali zasebnega zavoda, ali oseba, s

katero je samozaposlena oseba ali lastnik ali solastnik gospodarske družbe ali zasebnega zavoda v sorodu v ravni vrsti do prvega kolena.

Kratkotrajno delo se lahko v mikro družbi, zasebnem zavodu ali pri samozaposleni osebi opravlja največ 40 ur mesečno.

Predlagana rešitev kratkotrajno delo omejuje tako po obsegu kot po pogojih, kdo lahko prijavi kratkotrajno delo. Do sedaj je lahko posameznih opravljal pri pravni osebi kratkotrajno delo v mesečnem obsegu 40 ur ne glede na to, ali je bil pri pravni osebi kdo redno zaposlen.

K 14. členu:

Pristojnosti nadzora nad izvajanjem določb tega zakona in ugotavljanje kršitev je podeljeno več nadzornim organom, predvsem z namenom, da se ne posega na področje specialnih zakonov, ki urejajo področje dela posameznih nadzornih organov, ter da se zagotovi učinkovitejši nadzor.

Ključna novost je, da carinska uprava RS deloma prevzema pristojnost nadzora nad zaposlovanjem na črno v skladu s 5. členom zakona (z izjemo 2. in 3. alineje), hkrati pa bo carinska uprava pristojna za nadzor nad posamezniki, ki opravljajo dejavnost ali delo, in niso vpisani ali priglašeni, kakor to določa zakon.

Carinska uprava RS se bo najkasneje ob vstopu Hrvaške v EU srečala s presežkom kadrov, zato je potrebno razmišljati o razpoložljivih delovnih mestih, glede na dejstvo, da so drugi organi prav tako obremenjeni s številnimi nalogami in se srečujejo s pomanjkanjem kadrov. Podobno rešitev je sprejela Nemčija, ko je ob padcu notranjih meja, carinska služba v celoti prevzela prekrškovni in kazenski del nezakonitega zaposlovanja in dela na črno.

Carinska uprava RS ima že številne izkušnje na področju različnih kontrolnih funkcij – od najbolj preprostih, operativnih (kot npr. kontrola goriva ali vinjet), inšpekcijskih nadzorov, do zahtevnih carinskih preiskav na področju kaznivih dejanj davčne zatajitve in ponarejanja listin. Naloge, ki so jih v preteklosti prevzeli na novo (kontrola pogonskega goriva, vinjete, izvršbe), vse uspešno izvajajo. Imajo vse pogoje za izvedbo obsežnejših koordiniranih akcij, tako z vidika usposobljenega kadra, kot tudi potrebne opreme za zagotovitev varnosti zaposlenih (vozila, orožje, prisilna sredstva; vsa potrebna pooblastila, med drugim za ustavljanje vozil, pregled blaga, ipd. v skladu z Zakonom o carinski službi).

K 15. členu:

16.člen določa postopek nadzora nadzornih organov. Zakon izrecno določa, da nadzorni organi v primeru ugotovljenih kršitev izven svoje pristojnosti nemudoma odstopijo ugotovitve stvarno pristojnemu organu, kar zagotavlja hiter pretok informacij med nadzornimi organi.

Ključna novost je tudi ta, da ima vsak nadzorni organ na področju, ki ga nadzoruje, pristojnost izdati odločbo o prepovedi opravljanja dejavnosti v primeru ugotovljene kršitve iz 3. in 4. člena tega zakona. V ta zakon se povzema tudi sankcija odvzema predmeta, s katerim je bilo opravljeno delo na črno, ali premoženjsko korist, pridobljeno s kršitvijo tega zakona.

K 16. členu:

Glede na to, da je področje dela in zaposlovanja na črno dokaj občutljivo področje, na državni ravni določi vsebino dejavnosti posebna državna komisija, ki jo imenuje Vlada RS skladno s svojimi interesi. Člen določa naloge komisije, mandat članov komisije in način opravljanja njihovega dela ter pristojno ministrstvo za strokovno tehnično pomoč komisiji.

K 17. členu:

Člen določa višino glob za storjene prekrške iz 3. člena tega zakona, ločeno za pravne osebe, tuje pravne subjekte, samozaposlene osebe, posameznike in odgovorne osebe pravne osebe. Globe za kršitelje se gibljejo od 3.000 do 15.000 EUR.

K 18. členu:

Člen določa višino glob za pravne osebe, tuje pravne subjekte, posameznike in odgovorne osebe pravne osebe za kršitev 4. člena zakona. Globe se gibljejo med 1.000 so 6.000 EUR.

K 19.členu:

Člen določa višino glob za kršitev za kršitev 5. člena zakona za različne kršitelje zakona. Globe se gibljejo od 500 do 15.000 EUR.

K 20.členu:

Člen opredeljuje sankcije za kršitve 6. člena zakona. Globe se gibljejo od 1.000 do 6.000 EUR.

K 21.členu:

Člen posebej opredeljuje sankcije za posameznika-tujca, ki se mu po tem zakonu poleg sankcije izreče stranski ukrep izгона tujca iz države v trajanju od enega do petih let.

K 22.členu:

Člen posebej določa sankcije za posameznike, pravne osebe in podjetnike, ki so udeleženi v primerih velikih razsežnostih opravljanja dela na črno ali ponavljajočih kršitev, in sicer v višini dvakratne predpisane globe.

K 23. členu:

Člen določa, da posameznik ni sankcioniran za prekršek, da je zaposlen na črno, če pred inšpekcijskim nadzorom prijavi pravno osebo ali samozaposleno osebo v zvezi z zaposlovanjem na črno.

K 24. členu:

Člen opredeljuje roke, v katerem mora minister, pristojen za delo, skupaj z ministrom za finance pripraviti podzakonske akte iz 12. in 13. člena tega zakona.

K 25. členu:

Člen razveljavlja Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno(Uradni list RS, št. 12/2007 – uradno prečiščeno besedilo in 29/2010) z dnem, ko se začne uporabljati ta zakon.

Izjema je določena za 12b. člen, ki bo prenehal veljati že z dnem veljavnosti tega zakona. Izvajanje 12b. člena, ki opredeljuje malo delo, se je izkazalo za izredno problematično in v praksi ni mogoče opraviti prijave v socialno zavarovanje na podlagi pogodbe o mali zaposlitvi, kot zahteva 12. b člen novele zakona, zato se navedeni člen ne uporablja. Področje, ki ga sedaj ureja 12b člen Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, bo po novem urejeno v posebnem zakonu (Zakon o malem delu).

K 26. členu:

S tem členom sta določena začetek veljavnosti in začetek uporabe tega zakona.

PRILOGE:

- Priloga 1: osnutek Pravilnika o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopkih priglasitve teh del
- Priloga 2: osnutek Navodila za opravljanje kratkotrajnega dela

PRILOGA 1:**OSNUTEK**

Na podlagi 12. člena in 24. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št.) izdaja minister za delo, družino in socialne zadeve v soglasju z ministrom za finance

P R A V I L N I K**o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del****1. člen**

Ta pravilnik podrobneje določa vrste osebnega dopolnilnega dela ter postopek priglasitve teh del.

2. člen

Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik osebno sam opravlja dela iz prvega odstavka 12. člena zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št.), pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače, in so določena v točki A priloge 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

Za osebno dopolnilno delo se pod pogojem iz drugega odstavka 12. člena zakona šteje tudi izdelovanje izdelkov domače in umetne obrti, za katere ima pridobljeno mnenje po določbi zakona, ki ureja obrtno dejavnost in je določeno v točki B priloge 1.

Dela iz prvega in drugega odstavka tega člena se lahko opravljajo, pod pogojem, da se ne opravljajo pri pravnih osebah in samozaposlenih osebah ter so določena v točki A in točki B priloge 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

3. člen

Posameznik lahko opravlja osebno dopolnilno delo, dokler sta izpolnjena pogoja za opravljanje osebne dopolnilnega dela iz tretjega in četrtega odstavka 12. člena zakona in če je vpisan v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo.

4. člen

Letni prihodek iz četrtega odstavka 12. člena zakona ugotavlja davčni urad, kjer je posameznik vpisan v davčni register na podlagi podatkov o prihodkih iz naslova osebne dopolnilnega dela (v nadaljnjem besedilu: davčni urad).

Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora davčnemu uradu trimesečno do desetega dne v mesecu dostaviti podatke o doseženem prihodku iz naslova osebne dopolnilnega dela za pretekle 3 mesece na obrazcu iz priloge 3, ki je sestavni del tega pravilnika. V podatkih o doseženem prihodku morajo biti navedeni skupni znesek doseženega prihodka ter posamezni zneski in številke ter datumi računov, ki so bili izstavljeni za opravljeno osebno dopolnilno delo.

Če posameznik ne dostavi podatkov iz prejšnjega odstavka, mu davčni urad postavi dodatni rok, ki ne sme biti daljši od 8 dni, v katerem ga pozove k dostavi teh podatkov. Če posameznik tudi v naknadno postavljenem roku ne dostavi podatkov o doseženem prihodku, davčni urad o tem v roku 8 dni po poteku dodatnega roka obvesti upravno enoto iz 6. člena tega pravilnika.

Davčni urad v roku 8 dni obvesti upravno enoto iz 6. člena tega pravilnika o preseganju letnega prihodka iz četrtega odstavka 12. člena zakona.

5. člen

Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora izdati račun za vsak posamično opravljen promet blaga, proizvodov oziroma storitev iz priloge 1 tega pravilnika, najmanj v dveh izvodih, od katerih prejme enega kupec.

Račun mora vsebovati najmanj naslednje podatke:

- zaporedno številko,
- priimek in ime ter prebivališče in davčna številka izdajatelja,
- kraj in datum izdaje,
- specifikacijo opravljene storitve oziroma dobavljenega blaga ali proizvodov in storitev z mersko enoto in ceno,
- podpis izdajatelja računa.

Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora kopije računov hraniti 10 let.

6. člen

Posameznik, ki želi opravljati osebno dopolnilno delo iz tega pravilnika, mora opravljanje osebne dopolnilnega dela pred pričetkom opravljanja priglasiti upravni enoti,

Priglasitev osebnega dopolnilnega dela se opravi na obrazcu iz priloge 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

7. člen

Če posameznik priglasitve iz prejšnjega člena ne predloži na predpisani način oziroma, če so vpisani podatki nepopolni, ga upravna enota pozove, da v 8 dneh priglasitev dopolni.

Če posameznik priglasitve ne dopolni v roku iz prejšnjega odstavka, se šteje, da jo je umaknil.

Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, se obvezno zavaruje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

8. člen

Upravna enota vpiše posameznika, ki želi opravljati osebno dopolnilno delo v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, v roku največ 8 dni po prejemu popolne priglasitve in mu o tem v nadaljnjem roku 8 dni izda potrdilo.

Seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, vsebuje naslednje podatke:

- zaporedno številko vpisa,
- ime in priimek ter naslov posameznika,
- EMŠO in davčna številka,
- dela, ki se opravljajo kot osebno dopolnilno delo,
- datum vpisa, sprememb vpisa in izbrisa iz seznama zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo.

9. člen

Posameznik mora priglasitev sprememb ter priglasitev prenehanja opravljanja osebnega dopolnilnega dela opraviti v roku 8 dni od spremembe oziroma prenehanja opravljanja osebnega dopolnilnega dela.

Priglasitev sprememb opravljanja osebnega dopolnilnega dela, ki vključuje tudi spremembe osebnih podatkov, ter priglasitev prenehanja opravljanja osebnega dopolnilnega dela se opravi na isti način in z istim obrazcem, kot priglasitev opravljanja osebnega dopolnilnega dela.

10. člen

Upravna enota izbriše posameznika iz seznama zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo, če:

- ne izpolnjuje več pogoja omejitve letnega prihodka za opravljanje osebnega dopolnilnega dela iz četrtega odstavka 12. člena zakona,
- posameznik tudi v naknadno postavljenem roku iz tretjega odstavka 4. člena tega pravilnika ne dostavi podatkov davčnemu uradu,
- ne opravlja več osebnega dopolnilnega dela.

Upravna enota obvesti osebo, ki je opravljala osebno dopolnilno delo o izbrisu iz seznama zavezancev v roku 8 dni od prejema obvestila davčnega urada oziroma od priglasitve prenehanja opravljanja osebnega dopolnilnega dela.

11. člen

Upravna enota v roku 8 dni obvesti nadzorne organe iz 14. člena zakona o vpisu priglasitve, spremembe in o izbrisu opravljanja osebnega dopolnilnega dela z navedbo podatkov iz 8. člena tega pravilnika.

12. člen

Ta pravilnik začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana, dne 2011.

dr. Ivan Svetlik l.r.
minister
za delo, družino in
socialne zadeve

Soglašam!
dr. France Križanič l. r.
minister
za finance

PRILOGA 2:

OSNUTEK

Na podlagi 13. In 24. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št.) izdaja minister za delo, družino in socialne zadeve v soglasju z ministrom za finance

NAVODILO za opravljanje kratkotrajnega dela

I. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen

(vsebina)

To navodilo podrobneje ureja prijavo kratkotrajnega dela in določa vodenje evidence opravljanja tega dela.

II. PRIJAVA KRATKOTRAJNEGA DELA

2. člen

(postopek prijave)

(1) Mikro družba, zasebni zavod ali samozaposlena oseba z najmanj enim in z največ 10 zaposlenimi za poln delovni čas (v nadaljnjem besedilu: prijavitelj) mora opravljanje kratkotrajnega dela prijaviti pri upravni enoti pred opravljanjem tega dela.

(2) Prijava kratkotrajnega dela se vloži pri upravni enoti v enem izvodu na obrazcu POKD, ki je kot priloga sestavni del tega navodila.

(3) Prijava kratkotrajnega dela se lahko vloži osebno na pristojni upravni enoti, priporočeno po pošti ali po elektronski poti z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila prijavitelja. (E_VEM?!))

(4) Upravna enota en izvod prijave kratkotrajnega dela nemudoma posreduje inšpektoratu za delo in carinski upravi.

3. člen

(sprememba prijave)

(1) Prijavitelj je dolžan nemudoma prijaviti upravni enoti vsako spremembo dejstev ali okoliščin, ki se nanašajo na pogoje za opravljanje kratkotrajnega dela iz 13. člena Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. _____), kakor tudi vsako spremembo dejstev ali okoliščin, v katerih se to delo opravlja.

(2) Spremembe iz prejšnjega odstavka se prijavijo upravni enoti v enem izvodu na obrazcu POKD.

(3) Upravna enota en izvod sprememb prijave kratkotrajnega dela nemudoma posreduje inšpektoratu za delo in carinski upravi.

4. člen

(prijava v zavarovanje)

(1) Prijavitelj vloži za osebo, ki opravlja kratkotrajno delo, prijavo v zavarovanje na predpisanem obrazcu »Prijava – odjava zavarovanja« za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

(2) Prijavo je treba vložiti pri območni enoti ali izpostavi Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije pred pričetkom opravljanja dela.

III. VODENJE EVIDENCE IN HRAMBA DOKUMENTOV

5. člen

(evidenca)

(1) Prijavitelj je dolžan za osebo, ki opravlja kratkotrajno delo, v koledarskem mesecu dnevno voditi evidenco o trajanju kratkotrajnega dela z naslednjimi podatki:

- datum opravljanja kratkotrajnega dela,
- uro začetka in zaključka opravljanja kratkotrajnega dela,
- skupno število do tedaj opravljenih delovnih ur v koledarskem mesecu in število opravljenih delovnih ur vsake posamezne osebe, ki opravlja kratkotrajno delo..

(2) Evidenco o trajanju kratkotrajnega dela dnevno podpišeta pooblaščen oseba prijavitelja in oseba, ki opravlja kratkotrajno delo.

6. člen

(hramba dokumentov)

(1) Prijavitelj je dolžan na svojem sedežu sprti in še dve leti po prenehanju opravljanja kratkotrajnega dela hraniti obrazce iz tega navodila in evidence o trajanju kratkotrajnega dela.

(2) Prijavitelj je dolžan obrazce in evidence iz prejšnjega odstavka predložiti na zahtevo pristojnega inšpektorata za delo in carinske uprave.

IV. KONČNI DOLOČBI

7. člen

Z dnem, ko začne veljati to navodilo, preneha veljati Navodilo o opravljanju kratkotrajnega dela (Uradni list RS, št. 91/2008).

8. člen

To navodilo začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.

Ljubljana, dne 2011

EVA

dr. Ivan Svetlik l.r.
Minister
za delo, družino in socialne zadeve

Soglašam.
dr. France Križanič l.r.
Minister
za finance